

ELLENZÉK

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kolozsvár,
Jókai-u. 16., I. Telefon: 11-09. Nyomda: Egye-
tem-u. 8. Telefon: 29-23. Csekk száma: 72056

ALAPITOTTA:
BARTHA MIKLÓS

Kiadótulajdonos: „PALLAS SAJTÓVÁLLALAT”
Rt. Kolozsvár. Előfizetési árak: 1 óra 4.30 P,
negyedévre 12.40, félévre 24.80, 1 évre 49.60 P.

HELYZET ÉS FELADAT

Irta: LÁSZLÓ DEZSŐ

Hogy látod a helyzetet? Mit tudsz helyzetéről? Mondj valamit a helyzetről!

Naponta ezer változatban ismétlődik ugyanaz a meddő és hiábavaló kérdés. Lassankint odajutunk, hogy előttünk még az Istennél és a földi hatalmasoknál is nagyobb hatalommá nővi ki magát ez a lényegében megfoghatatlan és éppen ezért egyre titokzatosabbá váló fogalom: a helyzet.

Már-már dogmává merevedik és vaskosodik a vélemény: sorsunk megmaradásunk, jövődünk, szóval egész létünk kizárólag a helyzettől függ. A helyzeten pedig a más népek egymáshoz és hozzánk való viszonyát, a világot rengető hatalmaságok egymáshatását értik. A helyzetet tudakozó ember szerint a sorsunk egyáltalán nem tőlünk, hanem a rajtunk kívül lévő viszonyoktól függ.

Meg merem kockáztatni a véleményt, hogy a mai helyzetet senki sem ismeri. Nincs az az emberi elme, amely képes volna a tűzbe vetett mai világ arcáról elfogadható, egységes és indokolt képet alkotni. A mai világhelyzet, vagy nevezzük nevén: világháború, a maga iszonyatos méreteiben és kihatásában rég túl van azon, hogy emberi elmével indokolni, magyarázni vagy ábrázolni lehetne. Meg kell tehát különböztetni a helyzetet a maga valóságában, attól a képtől, amelyet az emberek, főképpen saját érdekeik szerint róla alkotnak. Ma az ellenséges oldalon egyik legkiválóbb harci eszköze a propaganda. Ennek lényege helyzetképzés és azon keresztül való sugalmazása a mi táborunknak.

De nemcsak lehet, hanem egyenesen nem is szükséges a helyzetet ismerni. Az igazi nagy világtörténelmi folyamatok mindig indokolatlanul, a helyzet ellenére következtek be. A történelmet megmozgató nagy ember, vagy a népek sorsát lényegesen átalakító nagy történelmi mozgalom mindig váratlanul és meglepetésszerűen, előre kiszámíthatatlanul jelentkezett és tört be a történelem színpadára. A történelmi létnek,

különösen háborúk idején, olyan váratlan fordulatai következhetnek be, amelyekre előre senki sem gondolhatott. A politikai jóslatok annál kevésbé szoktak beteljesedni, minél szélesebb tekintetűeknek látszanak.

Miből kell tehát kiindulnia a maga sorsát alakítani akaró magyarnak, ha nem a helyzetből, a helyzet ismeretéből?

Az emberhez méltó kérdés sohasem az: mi a helyzet; hanem mindig ez: mi a feladatom? A helyzet ismeretét mindig statikus, a feladatot mindig pedig mindig dinamikus erő. Semmiféle helyzetben sem féltem azt a nemzetet, amelynek tagjai szüntelenül csak elvégzendő feladataik után kérdeznek és erre a kérdésre hősiességgel, szolgálattal, áldozathozattal és munkával felelnek. A történelmet alakító titokzatos erők ott gyülekeznek, a történelem szülpontja ott képződik, ahol előbbvaló a hivatástudat, mint a helyzetismeret; ahol előbbvaló a hit és a felelősség, mint az emberi lehetőségek latolgatása; ahol nem kérdészködő, bizonytalanul sugdoló, hanem dolgozó emberek élnek.

A magyar nemzet történelmének minden fordulóján mindig a helyzet ellenére maradt fenn. A történelmi helyzet szerint Augsburg, Muhi, Mohács, Majtény, Világos és Trianon után el kellett volna vesznünk. Annak pedig, hogy a nagyszerű halál sohasem következett be, mindig az volt az oka, hogy a nemzet legkiválóbbjai és legszélesebb rétegei a legnagyobb veszélyek idején sohasem a pillanatnyi helyzetből, az abban kiálló érdekekből, hanem mindig a nemzet örökkévaló rendeltetéséből indultak ki. Azt tették, amit nem az akkori helyzet, hanem a nemzeti lét örök törvénye követelt.

Különzártságunk keserves éve alatt hányszor volt a helyzet egészen reménytelen és kilátástalan. Hányszor megjósolták, hogy még csak pár évig telik anyagi és szellemi erőnk. És mégis évről-évre erősebbek, keményebbek, ellenállóbbak és szervezettebbek lettünk. Magyar hivatástudatunk örökké érvényes parancsaira való figyelésünk új helyzet kialakítására tett alkalmasokká. Kisebbségi sorsunk lényegében nem volt más, mint szüntelen

való menekülés a helyzet elől újabb és újabb feladatok és munkák közé. Magatartásunk helyességét a történelem a legfényesebben igazolta.

Nem a helyzet szerint kell tehát fölfogásunkat és magatartásunkat igazítanunk, hanem olyan nemzeti fölfogást és magatartást kell tanúsítanunk, amely olyan helyzetet teremti, amellyel mindenkinek, aki velünk a történelem országútján találkozik, számolnia kell. A történelem sodra félreléki azokat a könnyű nemzeteket, amelyek mindig ugyanazok maradnak, ahogy a szelek fújnak, de megkerüli és éppen hagyja azokat, akik saját maguk leglényegesebb tulajdonságait és érdekeit a leghatározottabb keménységgel állítják vele szembe. Ma nem lehet elég hangosan követelni a magyar érdeket és nem lehet elég fegyelmeyeztetten és szervezeten e mögé az érdek mögé föl sorakozni. Ma nem lehet a magyar igazságból egy jottányit sem letagadni vagy elrejtetni és a nemzet egységes öntudatát és szervezett rendjét kell igazságunk mögé mozgósítanunk. Ma a magyar öntudatnak, felelősségvállalásnak és bajtársias összefogásnak át kell hidalnia minden nemzeti ellentétet és nem azt kell hirdetnünk, amiben különbözünk, hanem amiben egyek vagyunk.

A mai magyar feladatok nagyon egyszerűek, közönségesek és szürkek. Olyan megszokottak mint a víz, a kenyér, a levegő, a tűz, a só. A víz, a kenyér, a levegő, a tűz és a só, amióta az ember velük él, lényegében nem változott. Geológiai korok, világtörténelmi korszakok, örökkévalónak tetsző birodalmak, kultúrák és civilizációk, világrengető felfedezések rohantak tova az emberiség fölött. Minden megváltozott a földön és a föld fölött, de ők, az élet legnélkülözhetetlenebb tényezői ugyanazok maradtak, és ők változtatták át az ember életét és a történelem képét.

Tedd magadat olyan magyarrá, amilyen magyarnak szeretnél látni mindenkit, aki veled egy vér, egy sors és egy élet. Családodat neveld olyan magyar közösséggé, amilyennek az egész országot szeretnéd látni. A jobb és igazabb magyarság kialakítását ott kezd meg, ahol az ke-

zedügyébe esik: magadban és családdobban. Akkor is légy te a legjobb magyar, ha senki sem akar téged ebben megelőzni. Te vagy arra kiválasztva, hogy másokat ösztönözz a teljesebb magyar életre. Ezért a nagy kiváltságért, az egyetlen magyar kiváltságért meg kell fizetned a magad áldozatával. Ne félj tőle, fizess meg érte!

Földed, műhelyed, kereskedésed, gyárad, irodád, munkahelyed, állásod nem a tied. A nemzettől kaptad és csak a nemzet javára használhatod. Hazafiságod ne csak érzés legyen: hanem közmunka, áldozathozatal és szolgálat. Ma a legfontosabb nemzeti feladat a nemzeti munka pontos, lelkiismeretes, minden egyéni haszontól és előnytől mentes áldozatos elvégzése. Tőled nem kéri számon az egész nemzet sorsát, de a magadét, a családodét és munkahelyedét kizárólag csak tőled. Ma még nem késő minden erőnket latba vetni az önzetlen nemzeti munka erősítésére. Ezt tehát meg kell tenni. Ijesztő látni azt, hogy a háborus helyzet mennyire fölszínre hozza az emberben elrejtett hőrség-természetet: mindenki mindenáron és minden eszközzel csak gyűjteni akar.

Annál inkább szükség van a fékre, minél inkább feljutunk a hegytetőre és készülünk leereszkedni. Minden háborút leszerelés követ. Győztesnek és legyőzöttnek egyaránt vigyázniia kell arra, hogy miképpen lazítja meg a háborus féket, hogyan engedi be a megfegyverezett embert a szabad életkeretek közé. Ma a nemzeti fegyelem és önfegyelem halálosan komoly órája következett el. Minden magyar keréknek bele kell találnia a másik kerékbe és az egész gépezetnek egyetlen ütemre kell mozdulnia.

Ha a kicsi magyar ember ilyen feladatokat vállal és tölt be, az egész nemzet erejét sokszorozza és az egész nemzet öntudatát tisztítja és szilárdítja. Ezzel a magatartással teremti meg a legkedvezőbb helyzetet bent az országban és az országon kívül.

Ma még nem késő. Holnap, lehet, keserves könnyeket kell hullatnunk azért, amit ma nem végeztünk el, noha kötelességünk volt és erőnk és időnk is volt hozzá.

Külpolitikai figyelő

Ahogy most átböngésszük a hozzánk érkeztet legújabb olasz lapokat, azt látjuk, hogy a lepedőnagyságú újságok szinte minden mondatában előfordul a huszonegy éves át vágyakozva, titkon kiejtett szó: liberta (szabadság). Közírók, olvasók, riporterek s még a politikumtól is távoleső rovatok vezető is, mint például a sport vagy a színházrovatok szerkesztői, áhitatosan írják le az eddigi tilos varázsát. Az olasz nép ebben a rekreációban nincs magára hagyatva. Féltő gonddal és aggodó szeretettel mellette állnak a szabadságnak huszonegy éves keresztül száműzetésbe küldött szellemi zászlovívói: Benedetto Croce és Guido de Ruggiero.

A Giornale d'Italia augusztus 10-i számában Croce nyílt levelet írt Bergamini szenátorhoz, a római Palazzo Sciarra-ban székelő nagy olasz újság főszerkesztőjéhez. A nyíltlevél, amely Bergamini szenátoron át az egész olasz nemzethez szól, úgy tűnik fel, mintha egy megbukott tanulóknak a jóakaratu és fölényes emberségű tanár minden oldalról megvilágítaná azt az anyagot, amelyről a következő években vizsgáznia kell.

Croce leveléből olvasóinkhoz is eljuttatunk egy pár olyan részletet, amely híven rávilágít a nagy filozófus szellemének mélységére.

„A huszáves rezsimnek villámszerű összeomlása — kezdi levelét Croce — arra indít, hogy látszólagos banális aforizmákat mondjak a szabadság és a demokrácia lényegéről. A régi rezsim annyira öntelt és biztos volt erejében, hogy összeomlása a tulzott önbizalom után nem ért meglepetésképpen. Önkéntelenül is a francia forradalomnak arra az emlékeztetés Termidórási gondolók, amikor a tömeg hosszú kínlódas után leborult a régi templomokban s az utcákon felharsant az öröm, megjelentek a régi kosztümök s az ódon falakat betöltötték a régi dalok.”

Croce levelét így folytatja: „Évekkel ezelőtt valaki megkérdezte tőlem: mit gondolsz, az olasz nép kívánja-e a fasizmus bukását? Soha életemben nem voltam jó s ezért jóslás helyett csak megjegyzéseket tettem. Így feleltem: nem kétséges, hogy az éhező előbb-utóbb kéri fogja a mindennapi kenyeret, amelyet az emberi természet levégső fokáig nélkülözni volt kénytelen: a szabadságot. A másik kérdés így hangzott: hiszi-e, hogy Olaszország a fasiszta rendszer bukása után meg tudja őrizni egységét? Erre a kérdésre is röviden feleltem: nemcsak hogy megőrzi egységét, hanem szorosabban kovacsosodik össze az Alpoktól egészen a Passero fokig. A Risorgimento után is kialakult az egység, pedig akkor az elnyomók sokan voltak: osztrákok, Bourbonok, nagyhercegek, pápák, szeparatisták, municipalisták, ezzel szemben ma, jobban mondva tegnap az elnyomást egyetlen rendszer gyakorolta, a fasiszta párt.”

A híres olasz filozófus ezután Olaszország mostani helyzetét a Primo de Rivera diktatúrájának megbukása után kialakult spanyol helyzettel hasonlítja össze: „Csak vissza kell forgatni a közelmúlt történelmének lapjait, el kell olvasni a spanyol diktatúra eltűnése utáni spanyol újságokat s szembeötlő a spanyol nép felszabadulása és őszinte öröme. Emlékszem, annakidején Berlinben egy spanyol egyetem tanár ezt mondta nekem: végre a spanyol nép visszatért azokhoz, akik fegyver helyett könyvvel a kezükben irányítják a népet. Carlo Sforza, akik annakidején Spanyolországban járt, így írt Madridról: utazz Spanyolországba és viszlátod 1848 Olaszországot. Most is vérzik a szívem, ha arra gondolok, hogy a felszabadultság érzése milyen rövid ideig tartott és a spanyol nép még sötétebb diktatúrába zuhant vissza, mint Primo de Rivera parancsuralma.”

„Tudom, hogy a mai Olaszországot nem lehet Spanyolországhoz hasonlítani — írja tovább Croce. — Olaszország történelme annyira gazdag a demokratikus hagyományokban, a független és emberséges gondolkodás, az irodalom és a művészet a multban olyan bázisokat teremtett, amelyek a legsötétebb megpróbáltatások idejét is elviselhetőbbé teszik. De ez az emlékekből fakadó optimizmus egy pillanatig sem szabad elhomályosítsa a veszélyt, amely Spanyolországon kiteljesült. Spanyolország Primo de Rivera után túlságosan mohón nyújtotta ki kezét a szabadság után, egyszerre mindent magához akart ölelni, fellépett a klérus ellen és az agrárkérdések radikális megoldását kívánta s mi lett az eredmény? polgárháború és testvérvér folyása. Mi ebből a tanulság? A szabadság tudatának lassan-lassan kell átállítania az agyat, majd a szívet és a közös érdeknek kell vezetnie útjait.”

Croce levelének egyik rendkívül érdekes része így szól: „Nem tudom eléggé ismételni: a szabadságot biztosítani kell, nem szabad összekeverni olyan problémákkal, amelyek megszenteltélenítik és távol állnak tőle. Tartózkodjunk a demokráta retorikától, amelynek kevés köze van az igazi demokráciához és sokkal több a zajos és üres demagógiához, amely energikus a szavakban és gyenge a tettekben. Egy pillanatig se tévesszük szem elől a kipróbált axiómát: confusio mater erroris.”

A nagy filozófus első római írása így feje-

ződik be: „A szabadság hitvallás kell legyen. A dogma fenségességével, szigorúságával és skrupulusaival. Ha a szabadságnak a vallása az elszennvedett elnyomás következtében a jövőben mély gyökeret ereszt az olasz földben, akkor a huszonegy éves nem hiába szenvedtük át.”

Az olasz népet a szicíliai eseményeken kívül Róma sorsának kérdése foglalkoztatja a legélesebben. Zürichi jelentés szerint az olasz kormány minapi bejelentése értelmében máris intézkedett Róma demilitarizálása érdekében, a katonai hivatalok és a helyőrség elszállítását megkezdte. A Neue Zürcher Zeitung londoni értesülése szerint a szövetségesek valószínűleg Quebecben döntenek a Rómának adandó válaszlól. Az angol lapok sürűn hivatkoznak Canterbury város bombázására, mely szerintük nem volt katonai jellegű. A brit közvélemény — írja a zürichi lap tudósítója — nem feledkezett meg arról sem, hogy a német sajtó ismételt bejelentette az angol városok elleni megtorlásokat, Róma kérdésének megoldása mindenestere nehéz, mert a légiháború történetében nem található precedens.

Amennyire megnyugvással figyeli az örök város lakossága azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a Szentcsék kezdeményezéséből a Badoglio-kormány tett a város védeltségének kivívása érdekében, éppen olyan aggodalommal tekint a többi olasz város lakossága a jövő fejlemények elé. Egyik multkori számunkban ismertettük a Giornale d'Italia felhívását az angolokhoz, amelyben az olasz lap szemérveti a brit — amerikaiaknak a felbecsülhetetlen értékű kulturemlékek lerombolását. A felhívás most teljes egészében rendelkezésünkre áll. A drámai hangú felhívásból idézzük a következőket:

„Jól van. Ti bombázzátok és felgyújtjátok leghíresebb városainkat, történelmi emlékeinket és nem számoltok azzal, hogy erre más válaszuk nincs, csak a tiltakozás. Azt mondjátok, hogy ez a háború könyörtelen törvényre és ebben van valami igazatok is. De beszéljünk egy kicsit őszintén és a tények retorikus átfarmálása nélkül. Az utóbbi időben katonai célpontok mellett egyre nagyobb méretekben árasztjátok el bombákkal régi városaink gyönyörű utcáit. Nápoly, Torino, Milano és Genova örökre árcatúnak viseli uto kezerek nyomait. Beszéljünk csak őszintén. A repülés technikája még nem fejlődött addig, hogy az A. templom, vagy a B. muzeum, vagy a C. palota mellett katonai célpont bombázása esetén kockáztassunk ne legyen kitéve. Így igaz ez, mégis elszorul a szívünk, ha bombáitok méterekre célt tévesztenek. Számot vetettetek ezzel? Atrepült gondolatokat ezeken a várvataros időkön a jövőbe s felteszitek a kérdést: mi lesz ezután? Ma még úgy írjuk „elenség”, de ti is jól tudjátok, hogy 1940 június 10-e előtt őszinte barátok voltatok. Ez a barátság és szoros kapcsolat, amely egész sor vonaton összeköti és összekötötte az olasz és angol népet, főleg a művészi közös izlésre alapult s ha most ennek az izlésnek a megtestesítő rombadőlnek, lehetetlen, hogy csak minket sujtson a fájdalom és ne titeket is. Még egyszer mondom, gondolatok a jövőre. A háború rettenetes, de időhöz kötött tragédia. A háború után az élet ismét követeli a maga jogát, a maga ritmusát. A gyűlöletek elszunnyadnak, a zűrzavar megszűnik. Talán nem-sokára vissza fogtok térni Olaszországba. Tudósaitok, művészeitek, turistáitok és tehetősebb értelmiségeitek bejárják a rég nem látott utcákat, hogy megfüröszsék kifáradt lelküket művészeiük ragyogó vizében és amikor Tinoban a Piazza San Carlon keresik a Palazzo della Filarmonicát, a fenséges termeket, a mérsz oszlopokat, amelyek Versailles fényét is elhomályosítanék, az örökéletű élmény helyett a rommabombázott falak zugjait a vádat: felgyújtottátok az angolok! Ha a nápolyi idillikus utcáskákon jártok, s a gesztenyefák árnyékában keresitek a Santa Cihara templomot — azt a Santa Cihara, amelynek láttára honfitársaitok megbabonázva kiáltottak fel: „wonderfull” — csak a hideg lelkiismeretfurdalást érzitek: leromboltátok az angolok! Be akartok lépni majd a Tiepolo bronzkapuján s az ör szomorúan mondja: 1943-ban tönkretették az angolok...”

És mi történik, ha a milánói Scala beomlik, vagy Vinciano Cenaculum meggyőnyed a légnyomás alatt? Hát a capitoliumi paloták és Buonarroti géniusának alkotásai? A velencei Szent Márk templom, a Mediciek sirjai? Ha ti pusztítjátok el, nem kísérne-e sötétlen egész életeteken át?

Mi nagyon ragaszkodunk ezekhez és emlékszünk arra az időre, amikor az osztrákok 1866-ban a velencei Palazzo Ducalet megrongálták. Ma sem felejtettük el azt az abnormális barbárságot, amelyet ezelőtt huszonnyolc évvel az akkori ellenfél bombái ejtettek a lagunák városán. Emlékeztetek Rheimsra, amely mindig élő tiltakozás marad, pedig Rheims egy pofon volt a mai rombolások mellett. A ti propagandátok azt mondja, hogy vajjon Nagybritannia összerombolt templomai nem érintették-e olyan fájdalmasan az angol népet, mint a kontinens pusztulásai? Erre így fele-

hetünk: nem mi voltunk. Semmisen terheli lelkiismeretünket. Egyetlen angol ház sem pusztult el bombáink rombolása nyomán. Elismerjük, hogy előrehaladott technikátok a célzást napról-napra biztosabbá teszi. Eppen ezért kíméljétek meg azt, ami nemcsak a miénk, hanem a tiétek is és az egész emberiségé. Ne vivjátok ki magatoknak sötét lapokat a jövő olasz Baedekerjeiben.”

A Giornale d'Italia drámai erejű cikkét a régi mondásail fejezi be: Tirez les premiers Messieurs le Anglais.

A Giornale d'Italia megrázó felhívása nemcsak az angolokhoz szól, hanem mindazokhoz, akik az értékek pusztításában résztvettek, vagy résztvesznek.

Szövetségesek

A quebeci Fontanac szállóban Roosevelt és Churchill már három nap óta tanácskoznak. Tanácskozásaiknak a szicíliai események még nagyobb súlyt adtak s elhatározásaikat, amelyeknek egy része már meg is született, feszülten várja a világ közvéleménye. A Budapesti Tudósítónak egyik Washingtonból keltetett jelentése szerint az angolszász világ két vezetője egy kérdésben máris megegyezésre jutott és ez a kérdés valószínűleg Olaszországra vonatkozik.

A Pest zürichi különtudósítójának jelentése szerint a legutóbbi Roosevelt-Churchill összejövetelen a quebeci konferencia két vezető személyisége először négy szemközt folytatott hosszabb megbeszélést, azután az ő elnökletükkel megkezdődött a katonai konferencia plenáris ülése, amelyen az amerikai brit és kanadai vezérkarok Quebecben összegyűlt vezetői teljes számban résztvettek. A vezérkari főnökök Roosevelt és Churchill elé terjesztették azokat a stratégiai terveket, amelyeket a hadseregek, flották és légihaderők vezérkarainak négyszáz tagjai dolgoztak ki. Időnkint behívták az ülésterembe egy-egy részletkérdés szakértőjét és kérdéseket intéztek hozzájuk. A szakértők megadták a felvilágosítást és nyomban távoztak az ülésteremből. Ilyen módon a végleges döntésről csupán azoknak van tudomásuk, akik azt meghozták, közölték Quebecben, hogy Roosevelt elnök a jövő héten Ottawába látogat, valószínűleg elkíséri őt Churchill miniszterelnök is. Cordell Hull amerikai külügyminiszter csütörtökön reggel szintén megérkezett Quebecbe. Az a hír, hogy Eisenhower tábornokot is Quebecbe hívták, nem bizonyult helytállóknak. Csúpan annyi történt, hogy Eisenhower távirati jelentést küldött Rooseveltnek és Churchillnek és közölte, hogy a szicíliai hadjárat befejezése után a parancsnoksága alatt álló hadseregek készen állnak a további hadműveletekre. Egy algiri távirat szerint Eisenhower tábornok egy sajtókonferencián szintén kijelentette, hogy Alexander tábornok két hadserege ugyancsak készen áll az újabb harcokra.

A Budapesti Tudósító egyik jelentése a quebeci konferencia londoni visszhangját ismerteti. Az angol fővárosban általában biztosra veszik, hogy a szövetségesek a legkövetkező időn belül megkísérlik „az európai szárazföld elleni ugrást”. Londonban rámutatnak arra, hogy Szicília különböző irányokban nyitotta meg az utat a Tirheni tenger felé, a tarentói öböl felé és ezentul a Balkán adriai partvidéke felé. Londonban mindinkább erősödik a benyomás, hogy a szövetségesek hadigépezete készen áll, hogy a háborút az olasz szárazföldre vigye. A Times azt írja, hogy az

idő gyorsan mulik és a szövetségesek hadigépezete egyszer elindul, akkor nem lehet egyhamar megállítani.

A News Chronicle katonai munkatársa annak a véleményének ad kifejezést — ez szintén a Budapesti Tudósító távirata —, hogy Szicília teljes megszállása után a szövetségesek számára két lehetőség nyílt: Sardinia és Korzika megszállása a Róma elleni hadműveletek bevezetésül, vagy pedig közvetlen hadműveletek az olasz szárazföld ellen. A lap úgy véli, hogy Sardinia és Korzika megszállása nem venne hosszabb időt igénybe. Valószínű, hogy két hadművelati központ alakul. Az egyik a Messinai-szoros vidékén, a második innen északra, a felsziget „csipőjén”. Ebben a második esetben Sardinia és Korzika megszállása kétszegtelenül megkönnyítene a hadműveleteket.

A Times azt írja, hogy ma a szövetségesek Szicília urai. Igaz, hogy Szicília csupán előőrse az európai szárazföldnek és meghódítása csak előjáték volt, Szicília értéke abban rejlik, hogy ugródeszkául lehet felhasználni különböző irányban.

Ujabb Quebecből érkező jelentések szerint a konferencia anyaga a következő pontokra vonatkozik:

1. Az Atlanti-óceán nyugateurópai partján végrehajtandó hadműveletek, amelyek az Angliában összevont expedíciós hadseregek és hadianyagok bevetésével hajthatók végre.

2. Közös szövetséges főparancsnok kinevezése az európai hadszíntérre. Valószínű, hogy a választás egy angol tábornokra esik, akiknek kinevezése már legközelebb megtörténik.

3. Főparancsnok kinevezése a távolkeletre, akinek feladata Burma visszafoglalása és a Kínához vezető szárazföldi út megnyitása lenne. A legesélyesebb jelölt Silver amerikai tábornok.

4. A brit haditengrszetben végrehajtandó nagyarányú átcsoportosítás, amire azonban csak az olasz kérdés megoldása után kerülhet sor. Ebben az esetben a csatahajók jelentékeny részét a Földközi-tengerről a távol keletre irányítják.

Háboru

A Basler National Zeitung foglalkozik a szövetségesek kontinentális támadó tervével. Egy stockholmi táviratot közöl, amely szerint az egész világon egyre erősödik az a benyomás, hogy „nyugaton történni fog valami”. Ha ezeknél a híreszteléseknél szerepet is játszik az idegháború — írja a bázeli lap — és ha lehetséges is, hogy az európai nagy összecsapás egészen más területen fog megindulni, az angilai katonai rendszabályok mégis arra kényszerítik a németeket, hogy részen legyenek és csapataikat Nyugatfranciaországban állandóan készenlétben tartassák.

A keleti hadszíntér harcait Berlinben bizakodással itélik meg. Akik figyelemmel kísérik Otto von Heydebreck helyzetjelentéseit, észrevehették, hogy a tekintélyes német újságíró jelentésének első soraiban mindig a német főváros illetékes körének hangulatáról számol be. A legutóbbi jelentés különösen a charkovi német ellentámadás hatására optimista. Megjegyzi azonban Heydebreck, lehetséges, hogy a következő huszonnégy óra hangulatváltozást idéz elő a Wilhelmstrasse politikai és katonai nyilatkozataiban.

A Journal De Genève Délnyugatnémetországot ért legutóbbi bombatámadással kapcsolatban stockholmi tudósítójának jelentése alapján a következőket írja: Bécs ipari területének bombázása valószínűleg már a közeljövőben még nagyobb mértékben fog folytatódni.

NAGY JÓZSEF.

A fuldai püspöki értekezlet üzenetet intéz a pápához

Berlinből jelenti a DNB: A német katolikus püspökök ezévi fuldai értekezlete végetért. Az értekezlet utolsó ülésén a püspökök elhatározták, hogy üzenetet intéznek a Szentatyához. Az üzenet tulajdonképpen válasza a pápa táviratára. A püspökök foglalkoztak a légiháborúnak első sorban a polgári lakosságra gyakorolt hatásaival, majd elhatározták, hogy az elnökség egyik tagját Rómába küldik, hogy közvetlen jelentést tegyen a pápának a német egyház helyzetéről. A semleges külföldön az a hír terjedt el, hogy a berlini püspököknek a Szentatya biborosi kaplat adományoz. Vezető német katolikus körökben azt hiszik, hogy a közeljövőben valamelyik német püspököt kitüntetik a biborossággal, mert Németországot Schulte kölni biboros-érsek halála óta a szokásos négy biboros helyett csupán három képviseli a Szent Kollégiumban.

A fuldai püspöki értekezleten négy pásztorlevél kibocsátását határozták el. Az első pásztorlevél, mint tájékoztató helyen mondják, Németország katolikus egyházi életét tárgyalja.

Szól azokról a korlátozásokról, amelyeket a háború tett szükségessé és megállapítja a követendő irányelveket. A másik három pásztorlevél tisztán vallásos jellegű. A püspöki értekezlet foglalkozott azzal a kérdéssel is, hogy a Németországban tartózkodó igen sok külföldi munkás lelkigondozása érdekében szaporítsák az idegennyelvű istentiszteletek számát.

A BELFÖLDI KESERŰVIZEK ÚJ ÁRA A közellátásügyi miniszter rendelete értelmében a belföldi származású keserűvizek, glaubersóvizek és gyógykeserűsók alapára 30 százalékkal felemlhető. Alapár alatt értendő az augusztus 7-én érvényben volt termelői eladási ár fázisadóval, fogyasztási adóval és gyógyhelyi illetékkel csökkentett összege. Az új alapárhoz a fenti adók és illetékek összegét hozzá lehet számítani. A nagykereskedő 30 százalék, gyógyszerészek pedig 40 százalék hasznolt számátanak. A rendelet által megjelölt módon kiszámított beszerzési árból levonandó az árengedmény, a cassaskontó és a forgalmi jutalek.

Figyelem! Csak az Ellenzék hirdetésai eredményeznek.

Nyugalom, fegyelem és erős hadsereg!

**Erre van szükségünk, hogy betölthessük hivatásunkat - Kállay
Miklós miniszterelnök Szent István napjának előestjén rádiószózatot
intézett a nemzethez**

BUDAPEST, augusztus 21. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Kállay Miklós miniszterelnök Szent István napjának előestjén, csütörtökön este hét órakor a magyar rádióban szózatot intézett a magyar nemzethez. A miniszterelnököt, aki vitéz Thuránszky László miniszterelnökségi államtitkár, Haefler István miniszteri osztálytanácsos és Kállay Kristóf miniszteri segédtitkár, a miniszterelnök személyi titkára kíséretében érkezett a Studioba. A Magyar Távirati Iroda házában bejáratánál Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszter és vitéz Náray Antal nyugalmazott vezérőrnagy, a Magyar Távirati Iroda és a Magyar Rádió elnöke, a Studio előcsarnokában pedig Gyarmathy Béla, a Magyar Királyi Posta vezérigazgatóhelyettese és dr. Frigyes János a Rádió vezérigazgatója, valamint a Rádió vezető tisztviselői fogadták. Kállay Miklós miniszterelnök ezután a III. számú Studioba vonult és onnan mondotta el rádiószózatát, amely így hangzik:

„Mi a magunk életét akarjuk és fogjuk élni”

Holnap Szent István napja. Jobbját körmenet viszi templomból templomba. A körmenetben ott van az államfő, a főpapság, az állami élet funkcionáriusai, a katonák és a magyarság minden rétege. Budapest munkásai, a vidék földművelői, az egész ország. A nagy király jobbját mögött, amióta közel ezer éve az egységes magyar államot kialakította, korszerűvé formálta, a nemzet egységben sorakozik. Ma még erősebben, mint talán bármikor. Tovább megyek. Kimondhatom, hogy soha ilyen egységesen nem állt és nem sorakozott ez a nemzet hazafiságban, céljaiban, bizalmában és nyugalomban. István király teremtette meg először ezt az egységet a maga népeben és a Kárpát-medence minden népe között, amelyeket akkor itt talált. Azóta is itt vannak és most is velünk vannak, vagy független nemzeti életüket élik. Az első magyar király nemcsak a magyar birodalmat alakította ki, hanem fiahöz irt ismert intelmeiben azt a szellemet is, amely egyedül állt és áll a világon és lehetővé tette az itteni népek fennmaradását és nemzeti létük fejlődését. Egy vonással sem szabad eltérni tanításától. István király keletről jött népe a nyugatot választotta, a pogányság helyett a kereszténységet. Realpolitika volt ez, mert a fennálló világrendbe állította be országát, de szellemi elhatározás is, mert a szebbet, a jobbát, az emberiebbet választotta. Az ő magvetése nyomán biztosította az Aranybulla 700 év előtt a szabadságjogokat. Először a világon. Erdélyben a magyar fejedelem mondotta ki a teljes vallásszabadságot, az ő tanítása a nemzet lényegét alkotó öntudatos erő, szellem és magasabbrendűség. Ezek eredménye hitéleti elmélyülésünk, állami berendezkedésünk változatlanága, életformánk és szemléletünk nyugalma, az emberi jogok elismerése földünknek ezen a viharvert részén. Mi a magunk életét akarjuk és fogjuk élni, meg nem alázódni senkinek és meg nem alázni senkit. Mi mások vagyunk és mások akarunk maradni. Nem tudunk máról-holnapra újra és újra változni. Ez a legnagyobb értékünk. Magunknak talán sok bajt szenvedünk vele, de a világnak az értékünket ez jelenti, ezért kell fennmaradnunk és ezzel fogjuk méltóan helyünk a térképen és a történelemben betölteni. Ezt talán nem értik meg egyesek a nagy városok utcáiban, azoknak körében sem itthon, sem künt, akik nemzetközivé lettek, vagy soha nem is voltak magyarok, de ma így gondolkozik a polgárság és a munkásság minden rétege. Az egész nagy magyar világ, akár a kis falu minden hű fia megérti.

„Nem akarom egyenruhába öltöztetni a magyart”

Szent István napján a magyar egységet ünnepeljük. Mint egy ember áll az egész ország kormányzója mögött. Ő ma a magyar összefogás, az erő, a hit, a hűség szimbóluma is. Nézzetek körül országunkban a rettenetes világégés negyedik évében. Itt mindenki egyet akar, biztosítani a nemzet és minden hű fiának létét, sorsát, jövőjét. Dolgozik ez a nemzet, mint még soha. A föld minden darabja meg van dolgozva, a falusi házak rendesei, soha annyi új kis ház nem épült, a gyárak dolgoznak és mind magunknak dolgozunk, a ma nehéz napjának és a magyar jövőnek. Azt mond-

ják mégis, hogy pártok is vannak bent az országgyűlésen és kint az országban. Hogyne, csak legyenek is. Nem akarom egyenruhába öltöztetni a magyart. A lelkét akarom egyesíteni. Szolgávé tenni soha, de mindent az ország, a nép szolgálatába állítani. A lélek, a lelkek egységét hirdetem, nem a külsőségeket. Ebben hiszek és ebben bízom. Tudom, hogy így van jól és mert ebben hiszek, vállalom csak a feladatot, amit a sors rám hárított, csak ezért és csak ezzel, mert e nélkül hiába minden. Az ország rendje a lelkek rendje. Ezzel áll, vagy bukik népünk és nemzetünk. A mi ellenségünk, a mi veszélyünk, a mi segítségünk sohasem a határon túlra jött. Magunk felelünk magunkért. Ma is ég körülöttünk minden.

A hősi halált halt kormányzóhelyettes példaadása

Holnap lesz egy éve, nagyon szomorú napon azt mondtam: István király a szent, az országalapító jobbja intésre emelkedett mindnyájunk felé. Azon a napon két nagy gondolat kellett, hogy egyesüljön bennünk. Az ezeréves állami lét dicsőségét ünnepeltük és az ország legelső sorkatonája, Horthy István, az ezeresztendő kötelezőteltjesítés áldozatát mutatta be. Két szimbóluma lesz ezután Szent István napjának: az országot alapító király és az országot védő hős. Addig lesz ez az ország ország, addig magyar a magyar, amíg mindkét ünnepet lelkében felfogja, míg az országalapító és annak védelmében hős fiának lelkében, szívében oltart tud és akar állítani. És én látom ezt az erőt a nemzetben. Különbek vagyunk, becsületesebbek vagyunk és erősebbek vagyunk. Ezen az uton maradunk és ezért megmaradunk, csak még egy kell: félre taszítani mindent utunkból, ami kicsinyes, ami nem időálló, ami nem a nemzet jövőjét szolgálja — kicsinyes gondolatokat és kicsinyes embereket egyaránt. Ezek zavarják az egyesek és az egész nemzet nyugalomát. Amit ezek gondoltak, állítottak és jósoltak, még egyszer sem következett be. Rosszhiszemű embereknek a hisztériának az áldozatai. Felelőtlenség, ezt ne tűrjük magunk között meg. Teljesen tájékozatlan néhány ember, hogy meri merészlni ezt az országot bármilyen elhatározásba

belevinni? A végtetek között ingadoznak ezek, hevenyészett gondolatok bukkannak fel innen és onnan és nem jut eszükbe azoknak, akik kimondták, vagy meghallgatják, hogy semmit sem tudnak, a helyzetet nem ismerik, nem is ismerhetik, míg az arra hivatottak, arra neveltek, annak élők pedig mindent mérlegelve, minden tudva, mindent figyelve foglalkoznak a nagy kérdésekkel. És felelősséggel, egyedüli felelősséggel. A ma és holnap nagy eseményei és elhatározásai felelősséget jelentenek az országra és mindenkire, az egész népre úgy, hogy méltóan viselje magát a nagy és válságos időkben, reánk, vezetőkre, elsősorban reánk, hogy mindent megtesz-e, amit meg kell tenni, semmit, ami hiba lenne. Felelősség ez az egész népre, nagy, rettenetes történelmi felelősség és a kormányzatra, amely reánk bízott. Én vállalom és vállalom a magyar népemért is. Vállalom, hogy semmi, de semmi nem téríthet el attól az uttól, amelyen eddig vezettem az országot és vállalom azért is, hogy népem sem engedem letérni a magyarságnak, a hűségnek, a magasabbrendűséget jelentő rendnek arról az utjáról, amelyen a Szent Jobb indította el és amely mögé sorakozik most. Lenni, vagy nem lenni óráit éljük. Egyesnek megadatik a választás joga, nemzetnek meg. Az első király választott, mi követjük. A magyar él és élni fog!

Szent István napjának ünnepén elsőszent királyunknak és a hősi halált halt kormányzóhelyettes emlékének hódolt az ország népe

BUDAPEST, augusztus 21. A Magyar Országos Tudósító jelenti: Bár az idei Szent István-heti ünnepségek jórészt elmaradtak, első szent királyunk ünnepén mégis a megszokott fényvel és pompával hódolt az ország népe Szent István emléké előtt.

Felavatták az új hadnagyokat

Szent István napján a hagyományokhoz híven, újabb kisebb sereg fiatal hadnagy hagyta el a Ludovika Akadémia ősi falait. Az Alma Mater bensőséges ünnepség keretében vett búcsút a tanulmányaikat bevégzett növendékektől. A Kormányzó Urat vitéz Szombathelyi Ferenc vezérezredes vezérkari főnök képviselte. Eskütétel előtt vitéz kisbarnaki Farkas Ferenc altábornagy, az Akadémia parancsnoka intézett néhány szót a fiatal hadnagyokhoz, majd az eskütétel után vitéz Szombathelyi Ferenc vezérezredes, a Kormányzó Ur képviselője mondott hozzájuk melegszerű katonás beszédet.

A Führer és a japán császár üdvözlő távirata.

A Führer a magyar nemzeti ünnep alkalmából szívélyeshangú táviratban fejezte ki szerencsekívánatait a Kormányzó Ur előtt. Ugyancsak melegszerű táviratot intézett a Kormányzó Urhoz ez alkalomból a japán császár is.

A kormányzóhelyettes emléke
KENDERES, augusztus 21. (MTI.)

Vitéz nagybányai Horthy István kormányzóhelyettes hősi halálának első évfordulóján a kormány nevében Kállay Miklós miniszterelnök, vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter és Csatai Lajos honvédelmi miniszter fölgyfalombos habérkoszort helyeztek el a sírhelyen, majd egyperces néma tisztelettel adóztak az első magyar repülő emlékének. Koszort helyeztek a sírra a felsőház, a képviselőház, a honvédség, a honvédevezérkar főnökének, a Magyar Élet Pártjának, a légierők, a MÁV és sok más szerv képviselője is.

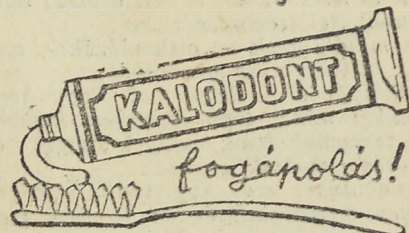
SZÉKELYUDVARHELY, augusztus 21. (MTI.) Udvarhelymegye közigazgatási bizottságának pénteki ülésén vitéz Bíró István felsőházi tag emlékezett meg a hősi halált halt Kormányzóhelyettes Urról halálának első évfordulója alkalmából.

SZOLNOK, augusztus 21. Szolnok város közönsége a hősi halált halt vitéz nagybányai Horthy István kormányzóhelyettes emlékeztére a sportrepülés terén elért kimagasló eredmény jutalmazására az elmúlt évben örökös vándordíjat alapított azzal, hogy a vándordíjat a Magyar Aero Szövetség kijelölése alapján minden esztendőben a kormányzóhelyettes hősi halálának évfordulóján a legjobb sportrepülőnek adják át. Az örökös vándordíjat az idén Molnár István 22 éves szolnoki fiatalember kapta, aki két héttel ezelőtt Szolnok repülőteréről 1885 mé-

Este

a nap hasznos
és kellemes
befejezése:

ter magasra emelkedett és több mint 3 órán át maradt a levegőben.

A HŐSI HALÁLT HALT KORMÁNYZÓHELYETTES EMLÉKÉNEK HÓDOLTAK A MAGYAR REPÜLŐK

BUDAPEST, augusztus 21. (MTI.) A legelső magyar repülőnek, a dicsőség mezején hősi halált halt vitéz Horthy István Kormányzóhelyettesnek bronz arcását csütörtökön délután ünnepélyes külsőségek között leplezték le a Magyar Repülő Házának vörösmárvány termében. Az ünnepségen megjelent vitéz Lukács Béla tárca nélküli miniszter, vitéz Bánfalvy István vezérőrnagy, vitéz Szirmay Aladár vezérőrnagy, vitéz Náray Antal vezérőrnagy, a Magyar Távirati Iroda és Rádió elnöke, vitéz Háy László nyugalmazott vezérőrnagy, a Magyar Aero Szövetség elnöke, Zichy Nándor gróf országgyűlési képviselő, valamint sok más előkelő személyiség.

Az ünnepség a Hízekegy hangjaival kezdődött, majd Ember Sándor országgyűlési képviselő, a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap elnöke mondott ünnepi beszédet. Beszéde közben a pompás bronzszoborról, amely Gács György szobrászművész kitűnő alkotása, lehullott a lepel. A résztvevők néma felállással tisztelegtek az első magyar repülő emléke előtt. A bensőséges ünnepség a Himnusz hangjaival ért véget.

Az erdélyi római katolikusok küldöttsége tisztelgő látogatást tett a hercegprímásnál

BUDAPEST, augusztus 21. (MTI.) Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás csütörtökön tisztelgő látogatáson fogadta az erdélyi római katolikus státus igazgatótanácsának küldöttségét, amelyet Sándor Imre püspöki helynök vezetett. A küldöttségben résztvevő Inczédy-Joksmán Ödön főispán, alelnök, vitéz Boga Alajos dr. prelátnak, Baráth Béla dr. kanonok, Bartha Ignác dr. képviselő, Jelen Gyula dr. és Szent-Keresztly Béla báró képviselő, Kovács Károly dr. főispán, Tóth Balázs képviselő és Soós Antal főesperes.

Sándor Imre püspöki helytartó az erdélyi tanács nevében köszönetét és hódolatát fejezte ki a bíboros-hercegprímásnak és kérte támogatását a jövőre is. A hercegprímás válaszában az erdélyi katolikus intézmények iránt érzett szeretetének adott kifejezést és reményét fejezte ki, hogy a mostani nehéz idők jól fognak végződni. Ezután meleg közvetlenséggel elbeszélgetett a küldöttség tagjaival. A küldöttség Szent István napján testületileg vett részt a Szent Jobb körmeneten.

Bérjegyzék,

pénztárvevők, pénzesomá-
goló papír kapható Boros-
nál, Deák Ferenc-utca 18.
Telefon 15-92.

HIREK

Magyar fiuk üzenete Oroszországból

Oroszországból kaptuk a következő sorokat:

Mélyen tisztelt főszerkesztő ur!

A fronton harcoló erdélyi ifjak alázatos tisztelettel felkérjük a főszerkesztő urat, szíveskedjen hírlapjának hasábjai közé szerény kis üzenetünket belefoglalni. Honleányok, honvéd testvéreitek üzennek hozzátok a frontról.

Kiket a sors és a házaszeretet önkényes megvédése és a szebb jövő megalapításának törekvése szólított jegyverbe, mellyel mi védjük meg szeretett hazánkat és életetek nyugalmát és hajlékotok biztosítását az ocsmány ellenség ellen. Mi tudjuk azt, hogy Ti otthon is harcba álltok és harcolnotok is kell a belső rend és annak felvirágzásáért.

Mi mindig csak az otthonlétükre, szeretett testvéreinkre gondolunk.

Felkérjük a honleányokat, hogy honvédekkel minél több levelezési kapcsolatot tartsanak fenn, mellyel örömet és buzgóságot tudnak szerezni.

Mindenkihez szól üzenetünk, kedves magyar testvéreink és ne feledkezzetek el frontharcosaitokról! Nagy Géza honv. Tpsz. Z:847. Kocsis István örv. Z:847. Biró István örv. Z:847. Bodnár Béla Z:720. Előre is hálás köszönettel maradok alázatos tisztelettel: Nagy Géza honv.

Reméljük, a fenti megható, kedves soroknak lesz is fogantatja és egymásután írónak majd a rózsaszínű tábori lapok azokhoz, akik értünk kockáztatják életüket. (—)

**Üzleti könyvek nagy választékban Borosnál,
Deák F.-utca 18. Tel. 15-92**

MEGSZÖKÖTT A TÁRGYALÁS ELŐL A KÖZOKIRATHAMISÍTÓ LELKESZ. Déről jelentik: Bájász Oktávián felsőlősvai gör. kat. lelkész marhaleveleket hamisított olyan módon, hogy azokban több tételt kijavított a saját javára. A dési törvényszék közokirathamisításért vonta perbe. Az ügyesség letartóztatását kérte, a törvényszék azonban 3000 pengő kaució ellenében szabadlábon hagyta a lelképásztort. Most kiderült, hogy a felelősség elől a lelkész kiszökött az országból.

KORMOS MARTA RADIÓSZEREPLESE. Kormos Márta, a Nemzeti Színház kitűnő drámai művésznője, augusztus 25-én, szerdán este hét óra negyvenöt perckor a rádió Budapest 1. hullámhosszán szerepel. A nagytehetségű fiatal színésznő magyar költeményeket szavalja a rádióban. Szereplése elé a kolozsvári közönség is nagy érdeklődéssel tekint.

HATHAVI BÖRTÖN — GYERMEKGYLKOSÁGÉRT. Déről jelentik: Moldován Mária vadházasságban élő négerfalvai lakos még 1942 áprilisában gyereket szült. Hogy a szegénytelen menekülő, a gyermeket megfogta és a patak partján hagyta, ahol azt előzőleg megölték. A dési kir. törvényszék 6 havi börtönrre és 3 évi hivatalvesztésre ítélte a gyilkos anyát, a kolozsvári kir. ítélőtábla az ítéletet helybenhagyta. Fellebbezés folytán az ügy a Kuriához is felkerült, ahol most döntöttek az ügyben. A Kuriá ítéletében helybenhagyta a két alábbi foku ítéletet, úgyhogy az jogerőre emelkedett.

Milliók használják állandóan megelégedéssel a Darmol-t azért, mert megbízhatóan és teljesen fájdalom nélkül hajt. Legrégibb és legelismertebb csokoládés hashajtó a:

DARMOL

MAI KEZDETTTEL:

Teljesen új kópia.

ÁRPÁD FILMSZÍNHÁZ

Az év legnagyobb magyar filmje!

Földindulás

Európaszerle óriási sikert aratott magyar filmszenzáció. Fősz.-ben:

Páger és Eszényi Olga

Előadások kezdete mindennap (vasárnap is) 4, 6 és 8 órakor! Vasárnap délelőtt fél 12 órakor matiné olcsó helyárakkal. Tel. 2742

URVACSORAOSZTÁS A BELVÁROSI REF. GYÜLEKEZETBEN. Vasárnap, az új kenyérért való hálaadás ünnepén, úgy a délelőtti 10 órakor, mint a délutáni 6 órakor kezdődő istentiszteleten urvacso-raosztás lesz a Farkas-utcai templomban. A délelőtti istentiszteleten dr. Gönczy Lajos theol. igazgató-professzor hirdeti az igét.

* LEEGETT VALAKINEK A HÁZA, ezt olvashatja az újságban. És nem volt biztosítva. Elképzelheti azt a "kétségbeesett" helyzetet, amelybe emertarsa jutott! Előzze meg a szerencsétlenséget, mely Önt is érheti! Kössön tűzbiztosítást. Az 1857-ben alapított legregibb Első Magyar Általános Biztosító Társaság helybéli: Egyetem-utca 1. szám alatti főgynöksége minden módozatra nézve tanácsot szolgál.

HÁROMSZÁZ PENGŐ PÉNZBÜNTÉ-TÉS SÜLYOS TESTI SERTÉSÉRT. Déről jelentik: Keresztes Zsigmond szat-márnémeti illetőségű műszerész és gépkocsivezető Szatmárnémetiből jövet, Kackó község határában gépkocsijával az árokba fordult, aminek következtében a gépkocsin ülő dr. Vizler Béla ügyvéd komolyabban megsérült. A dési törvényszék az enyhítő körülmények figyelembe-vételével 300 pengő pénzbüntetésre ítélte a gépkocsivezetőt.

ÜZLETI könyveket és könyvelési papírokat legolcsóbban az „Ellenzék” könyvesboltban vásárolhat. Kolozsvár, Mátyás király-tér 9. Telefon 11-99.

Kolozsvár és Marosvásárhely között mától három repülőjárat közlekedik

KOLOZSVÁR, augusztus 21. Hivatalos helyről nyert értesülésünk alapján közöljük, hogy hétfőtől, augusztus 23-tól kezdve az eddigi egyetlen légi járat helyett három légi járat lesz. Kolozsvár és Marosvásárhely között. Az első repülőgép Marosvásárhelyről indul naponta reggel 9 óra 35 perckor és Kolozsvárra érkezik 10.10-kor. Kolozsvárról indul 10 óra 30-kor, Marosvásárhelyre érkezik

11.05-kor. Várárhelyről indul a második gép 11.35-kor és Kolozsvárra érkezik 12.10-kor. Kolozsvárról indul 12 óra 30-kor és Várárhelyre érkezik 13.05-kor. A harmadik járat Marosvásárhelyről indul 13.30-kor és Kolozsvárra érkezik 14.10-kor. Kolozsvárról az utolsó repülőgép naponta indul délután 14.30-kor és megérkezik Marosvásárhelyre 15.05-kor.

U MAGANTANÁROK AKOLOZSVÁRI EGYETEMÉN. A Kolozsvári Egyetem tanügyi miniszter dr. Martyn Kóbert egyetemi adjunktusnak „a csecsemőkori táplálkozási zavarok kör- és gyógytana” című tárgyköréből és dr. Szinegh Béla egyetemi tanársegédnek „A szemészeti diagnosztika” című tárgyköréből a kolozsvári m. kir. Ferenc József Tudományegyetem orvostudományi karán egyetemi magántanárként tevékenykedő dr. József József tudományos munkásságát elismerve és a nevezettet ebben a minőségében megerősítette.

HATÁRÁTLÉPŐKET ÍTÉLTEK EL DÉSÉN. Déről jelentik: A dési törvényszék előtt hetenként igen nagy számú határátlépési ügy kerül tárgyalásra. Legutóbb a következő ügyekben hoztak ítéleteket: Bunyea Miklósné hónapokkal ez előtt átmért a határon, mert, ahogy kijelentette a tárgyaláson, azt gondolta, hogy Romániában jobb az élet. Miután családott, ismét visszajött magyar területre. A törvényszék 1 hónapi fogházra ítélte. Hasonlóan 1 hónapi fogházat kapott Moldován László szamosmenti lakos. Moldován Teofil, mivel hadköteles korban szökött át a határon, tiltott határátlépésért 2 hónapi fogházat kapott. Koronán László felsőőrtői lakos, 1942-ben átszökött Romániába. A grancsárok elfogták és Tordán 2 heti fogházra ítélték határátlépésért. Ennek kitöltése után Bukarestbe ment, ahol éjjeli portás lett egy szállodában, 3000 lej fizetésért. Nem tett neki az élet és ezért visszaszökött magyar területre. Most önként jelentkezett a csendőrsőn és kijelentette, hogy bármilyen büntetést szívesen elvisel, csak hagyják meg falujában. A kir. ügyészség a tiltott határátlépés vádját emelte a gazdálkodó ellen.

HÁROM HÓNAP KÖZOKIRATHAMISÍTÁSÉRT. Déről jelentik: A tavaszi krumpliosztások során Moldován Mártonné dési asszony a vásárlási könyvbe beírt krumplimennyiséget kitorlőlte és újból jelentkezett krumpliórt. A dési törvényszék Moldovannét közokirathamisítás vádjában bűnösnek találta és ezért 3 hónapi fogházra ítélte.

PÁLYÁZAT GAZDASÁGI SZAKTANÁRI ÁLLÁSRA. A székelykeresztúri unitárius téli gazdasági iskola pályázatot hirdet egy gazdasági szaktanári állásra. Az állás folyó évi október 15-ig elfoglalandó. A kellő képesítéssel bíró pályázók folyamodványukat folyó évi szeptember 10-ig adják be az iskola igazgatóságához. Javaslalom az állami hasonfoku iskolákkal egyező. Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság.

VÁLTOZÁS A RÁDIO MŰSORBAN. Augusztus 22-én, vasárnapra a Hősök-térről való istentiszteleti rádióközvetítés elmarad és helyette délelőtt 10 órakor a helyi városi főplébániatemplomból ad a rádió szentbeszédet és egyházi zenét. A szentbeszédet dr. Nádas Zoltán püspöki tanácsos, hittanár mondja.

MEGJELENT A MAGYAR SAJTÓ legújabb augusztusi száma. Az új szám közli a minisztérium rendeletét az egyes sajtótermékek árának újabb megállapítása tárgyában s folytatja annak az igazgatóválasztmányi határozatnak a közlését, mely a vidéki napilapok hirdetéseit szabályozza. Közli ezeken kívül a kivételes tagfelvételeket és kilátásba helyezőseket a Sajtókamarában s a Kamara augusztusi családpenztári kimutatását. A Kamarai Híradórovat most is éppoly bő tartalma és érdekes, mint eddig.

Ciánoz és veszélytelen gázakkal írt DEÁK mérnök Kolozsvár, Hitler-tér 1. Félémelet. Telefon: 27-00.

SZÉKELYUDVARHELYEN IS MEGALAKUL A TŰZHARCOS SZÖVETSÉG CSOPORTJA. Székelyudvarhelyről jelentik: A Tűzharcos Szövetség székelyudvarhelyi fősoportjának alakuló közgyűlése szeptember 12-én lesz. Az ünnepség fénypontját különösen fogja emelni a nagykanizsai tűzharcosok ajándékozásának ünnepélyes átadása. A kani-zsaiak lelkeshangja átiratban közzéték a székelyudvarhelyi bajtársaikkal, hogy Nagykanizsa közönsége már egy hét óta gyönyörködik a közszemlére kitett ajándékszólóban, amely hivatalos és kani-zsaiak szeretettel hirdetni messze Székelyországban. Ez az ünnepség nemcsak a tűzharcosok bajtársi ünnepe lesz, hanem sokkal nagyobb jelentőségű, különösen ma, amikor recseg a világ tengelye és országunk keleti határát, a Székelyföldet éhes fogsáttogtatással fenyegeti Délerdélyt megszállva tartó és az ottani magyarságot elnyomó szomszédunk. A tűzharcos zászló ma harcizászló is, melynek lelkesítő ünnepélyes kibontása erőt ad minden magyarnak, hogy elbitorolt földünket visszaszerezze azokról, akik még ma is igényt tartanak elrabolt ősi földünkre, s megvédje nemcsak az országot, hanem annak belső rendjét is. A székelyudvarhelyi tűzharcosok ünnepségébe a város és Udvarhely vármegyének lakosságán kívül a szomszédos székely-megyék is bekapcsolódnak.

Bucsu Füzesmikulán

Szolnokdoboka, Kolozs, Szilágy és Besztercenaszód vármegyékéből a román falvak népe igen nagy számban vonult fel a Szamosújvár melletti füzesmikulai ismert román bucsuhelyhez, ahol istentiszteleteket tartottak. A legenda szerint az itteni templomcskában az egyik szentkép hosszú évtizedekkel ezelőtt könnyezni kezdett. A bucsun megjelentek az északerdélyi románok vezetői és a főpapok is. Az összegyűlt románok a bucsu után elpanaszolták, hogy a füzesmikulai románok, akik a bucsun ennyivalókat örüsittek, még az egyszerű kutyát is pénzért adták és pedig igen magas áron.

SZERENCSES FLÓTÁS. Bemutató az Egyetem-mozgóban. A végéhez közeledő nyári idő egyik legmulatságosabb filmje az Egyetem-mozgó újdonsága, a „Szerencsés flótás”. Barabás Pál, a film írója, szerencsés kézzel kapott fel egy pompás vigjátékötletet és arra építette fel filmbohózát, amelyben romantikus betörő-história körül bonyolódik a cselekmény. Minden helyzetkomikumokon mulik és ezt a lehetőséget olyan ügyesen használta ki szerző, rendező és a szereplőgárda, hogy valóságos nevetőöröket kiseri végig a mulatságosabb mulatságosabb jeleneteket. Külön érdeme az új magyar filmnek, hogy elkerülje a giccses nagyké-pűséget, nem akar többnek látszani, mint a valóságban: burleszk. Mindenesetre a filmbohózatok javából való s nyári szórakozást ad. Balogh István sok ötlettel rendezte és Vincze Ottó kísérőzenéje hangulatos. A sikerből bőségesen kiveszi részét a jól egybehangolt szereplőgárda: Tolnay Klári, Bilicsy Tivadar, Mihályi Ernő, Szilassu László, Latabár Kálmán és Makláry Zoltán. (—)

Féregtelenítést

a „TISZTASÁG” vállalat felelősségei végez. Kossuth Lajos-utca 34. szám. Telefon: 30-32.

Jó eredményekkel zárultak az 1943. évi országos atlétikai versenyek

Szent István napján fejezték be Magyarországon 1943. évi férfi és női atlétikai bajnoki versenyeket. Az utolsó verseny-nap eredményei:

A férfi számokban. Súlylökésben: bajnok Némethvári Beszék 15.14 m, 2. Deák dr. MAC, 3. Rákhegy DiMÁVAG.

200 m-es síkfutásban: bajnok Pelsöczy MAC 21.9 mp, 2. Szigetvári BBTE, 3. Solymossy BBTE.

Magasugrásban: bajnok Szántó Szegedi VSE 185 cm, 2. Kapros Debreceni EAC, 3. Madas MACF.

Diszkoszvetésben: bajnok Kulitz BBTE 47.45 m, 2. Horváth DiMÁVAG, 3. Jós Pécisi EAC.

400 m-es síkfutásban: bajnok Bánhelyi MRTSE 48.9 mp, 2. Görköi BBTE, 3. Marosi DiMÁVAG.

3000 m-es akadályversenyben: bajnok Serény Veszprémi MOVE 9.43.6 mp, 2. Biró II. Pécisi EAC, 3. Hires UTE.

Hármasugrásban: bajnok Tusnoki MAC 14.16 m, 2. Somló, 3. Somogyi BBTE.

400 m-es gátfutásban: bajnok Kiss Török 54.2 mp, 2. Hidas BBTE, 3. Uzsoki MRTSE.

10.000 m-es síkfutásban: bajnok Szilágyi BBTE 31.10.4 mp, 2. Németh MAC, 3. Kelen BBTE.

1500 m-es síkfutásban: bajnok Hires UTE 3.57.4 p, 2. Garai BBTE, 3. Kiss Kolozsvári AC. 4.00.

Női számokban. Diszkoszvetésben: bajnok Szepesváry Pécisi EAC 35.06 m, 200 m-es síkfutásban: bajnok Nagy Futura 27.9 mp. Távolugrásban: bajnok Fekete MAC 532 cm. Gerelyvetésben: bajnok Lohrmann TFSE 36.35 m.

Mindenkinek fontos a most megjelent

legújabb nyári vasúti menetrend

(Vasúti Utmutató Menetrendkönyv kiadóhivatalának kiadása.)

Kapható az Ára 2 pengő.

„Ellenzék” könyvesboltban

ÚJ BÉLYEG ÜZLET!
Világvárosi választék.
Szolid árak. Albumok,
bélyegkellékek raktá-
ron. HERCZEG ER-
NŐNÉ bélyegkeres-
dő, Dávid Ferenc-u. 12.
Vétel! Eladás! Csere!
Telefon 10-69.

A Székely Hadosztály fellegvári emléktáblája és a magyar önfeláldozás örök dicsőségét hirdeti

Kratochvil Károly altábornagy nagy beszéde

KOLOZSVAR, aug. 21. Az Ellenzék munkatársától. A Székely Hadosztály Egyesület kolozsvári Főszéke pénteken d. e. 12 órakor avatta fel a Székely Hadosztálynak a Fellegvárban rabságot szenvedett tagjai emlékére emelt emléktáblát nagy közönség jelenlétében.

Az új magyar megújulás tavaszának szellője leggyintett meg minden igaz magyar lelket és aki végignézte az ünnepségeket, magában utána mormolhatta Kratochvil Károly jellegét, mintha maga szenvedett volna rabságot az olmosan szürke, hideg falak között: „Hazáért a börtön nem szenvedés!”

Pontban 12 órakor kezdődött az ünnepség.

„Ezután csak a magunk erejében bizzunk!”

Országépítő első nagy királyunk napján, ezekben a komoly, vészes időkben mi is elzárándokoltunk erre a megszentelt helyre, ahol vérbe mártott karddal egy évezreden át mindig magyar történelmet írtak s ahol hős eleink a fellegvár tornyáról Erdély szent földjére és erre a szép kincses Kolozsvárra mindig olyan éberen vigyáztak. Az első világ-háború nagy összeomlása után is itt gyülekeztek a sástollas, hős székely katonák, a székely hadosztály első századai, hogy a belső orvátadás és a román megszállókkal szemben felvegyék a harcot.

Névtelen katonák, szent ereikre gyanánt emlékezünk Rátok s ezekben a történelmi, sorsdöntő órákban magyar hitet, harcos elszántságot ad a Ti példátok!

Mily kievesen voltak, ruha és fegyver nélkül sorakoztak s az orvult támadó románokkal szemben a Marosnál mégis hónapokon keresztül ellenállottak! Csak a tehetetlen forradalmi kormány parancsára és abban a hitben vonultak vissza a Királyhágón túlra, hogy a magyar Alföld kapujában az ellenség előnyomulását feltartóztatják s rövid idő alatt magyar testvéreik támogatásával az elhagyott otthon visszafoglalhatják.

Ezek a katonák magyar érzésükkel mindig megmaradtak s a veszélybe került határokat az ország minden pontján elszántan harcolták!

Őrt álltak messze Dunántúlon, a vérző Muraközben, Salgótarján mellett a cseh betörőkkel szemben és nem rajtuk mulott, hogy győzelmes ütközetek után a kommunizmus vissza-vonásában a testvér elleni harc elkerülése végett és nem a román fegyverek nyomására letették a fegyvert.

Örök büszkeségünk és bátorító példaképünk maradt, hogy a mult háború végén a polgári rendet és a magyar kötelességtudást Erdély földjén nem söpörte el a forradalom láza, mert a veszélybe került végvár magyarságát a román megszállás veszedelme katonás rendbe kovácsolta.

Ha a magyarság más vidékei is katonás fegyverrel és hasonló arányban felvonultak volna a megtámadott határokat, akkor az ország teljes megszállását és az ellenség általi tervezett nagyobb mérvű megsemmisítését is talán elkerülhettük volna! Annyi család után a 22 évi idegen elnyomás, felmerhetetlen szenvedés minden magyart megtanított arra, hogy

ezután csak a magunk erejében bizzunk és ne hallgassunk az ígéretésre és az árló szóra! Ezért várunk belső fegyverkezéssel s annyi elszántsággal a gyorsan rohanó nagy eseményekre, mert biztosan tudjuk, hogy az 1918-as magyar összeomlás még egyszerű nálunk többé sohasem következhet be!

Annyi elnyomás, szenvedés és megalázás után ma zokszó nélkül minden egyéni kényelemről lemondunk s az ország védelmében minden áldozatot magunkra vállalunk. Töretlenül hiszünk az isteni jószágban és a magyar igazságban s bizakodva bizzunk az érintetlen magyar hadtestek erejében s a régi harcosok hős szellemében!

Bajtársaim! Erre a szent hitet tegyük ma néma fogadalmat ezen emléktábla előtt, melyet a katonai hatóságok támogatásával főszékünk kegyelettel és örök emlékeztetőül helyezett el azon épület falára, ahol szertett főparancsnokunk és sok hűséges bajtársunk kívül annyi névtelen, bátor kiállású igaz magyar ember szenvedett a román megszállóktól méltatlan fogságot.

Bajtársak! Tisztelegjétek és büszke fővesséssel nézzetek fel erre az emléktáblára, mely azt hirdeti, hogy

egyszer megnyílik minden börtönajtó!

VILLÁMIRDETÉSEK

ELCSERÉLNÉM gyönyörű összkomfortos, 3 szoba hallos, kertes villalakasomat hasonló belvárosival. Cim a kiadóba. 02797

LAKÁCSERE, közleje pontos címét 25-38 telefonon hétköznap 9-1 között, aki 19-21 Ellenzékben belvárosi 3 szobás lakását, kertes lakását elcserélni kívánja. 02796

CSINOSAN bútorozott szoba kiadó, Hosszu-utca 2. 02798

HARISNYA körkötőgépet keresek megvételre vagy bérbe. Cim a kiadóba. 02799

KERESZTÉNY keres sürgősen bérbe vendéglőt, kaszinót, esetleg szövetkezetet vidéken bárhol. Garanciával rendelkezem. Mihály. Szondi-u. 25., ajtó 3.

a Himnusz hangjaival, Kratochvil Károly ny. á. altábornagy kíséretével átvonult a laktanyaudvaron, mire a laktanyaőrsg előtt elharsogott a vezényszó:

— Fegyverbe! Puskával tisztelegj! Örök jobbra nézz! Az altábornagy fogadta a tisztelegést, ellépett az őrsg sorfala előtt, majd fogadta a laktanya udvarán fölállított diszszázadot: a frontarcos diszszázad, a Székely Hadosztály diszszázad, a 21., az 51. bajtársak, a lövészek diszszázadának tisztelegését. Ezután vitéz Biró Gyula dr., a kolozsvári mezőgazdasági főiskola dékánja, a Székely Hadosztály Egyesület kolozsvári Főszékének elnöke mondotta el avató beszédét:

A beszéd után a honvéd tábori lelkészek mondtak imát, majd Szent-Kereszthegyi Kratochvil Károly ny. á. altábornagy, a Mária Terézia Rend lovagkeresztes vitéze, Erdély és a Székely Hadosztály volt katonai parancsnoka, a Székely Hadosztály Egyesület országos elnöke mondotta el nagy lelkesedéssel fogadott beszédét:

Kratochvil Károly altábornagy megemlékezése a Székely Hadosztály hős harcairól

Szeretett székely bajtársak!

Egy himnusz áll előttetek, aki nektek az 1918-1919. évi legendás székely hadosztály keletkezéséről, harcairól regél, melyeket Erdély és Magyarország integritásáért vívott és a hazáért elszármított börtönre. Amikor még nagyhatalom voltunk, a nagy vízvíztáros világháborúban, a magyar és székely baka és honvéd bakancsa alatt dübörgött és reszketett Európa földje minden tájon, a vég nélküli orosz sikságokon, Romániában, a Balkánon, Szerbiában, Albániában, az Isonzónál, a Dobordón, a Monte San Michelen, a Monte San Gabrielen, a Piáven és Franciaországban. Hősiesen harcolva megalapoztuk a magyar kato-

A fellegvári rabság és a hadbírósi meg-hurcoltatás

A székely hadosztály megalakulása Kun Béla főszékei rendszerét buktatni, de egyedül nem pedig a románok által segítve, vagy velük együtt szövetkezve, de hogy a székely hadosztály ne valóshatassa meg szándékát, hogy Kun Béla megtámadására egyedül induljon, mert ez kérésztette a románok imperia-lista terveit, 1919 április 16-án ők az egész arcvonalon támadtak, hogy minket lekösse-nek.

1919 április hó 26-án Demecserben, önként, saját elhatározásunkból, nem kényszerítve az ellenfél fegyveres fölénye, vagy a harchelyzet által, fegyverszüneti szerződést kötöttünk a románokkal.

A fegyverszüneti szerződés egyik pontja az hogy a székelyhadosztálybeli harcosoknak biztosítva van élete, vagyona, rövid internálás után mindenki saját tűzhelyére hazamehet.

Sajnos, az írásban megkötött szerződést ők nem tartották be, Brassó környékén és a Fellegvárban internáltak minket. Egy évre rá, még a Trianonban reánk erőszakolt békeparancs előtt, 1920-ban megváltott és letartóztatott a román haditörvényszék: „a román állam biztonsága és védőképessége ellen elkövetett büntetett”, amely cselekményt, mint hadifoglyok követtünk volna el. A nemzetközi jog szerint egy nagy tévedés volt és már akkor felszólaltam ez ellen, mert a székely hadosztály csapatai nem estek fogságba, nem adták meg magukat, hanem 1919 április 26-án Demecserben és ezt újra hangzottam, saját elhatározásunkból, nem kényszerítve az ellenség fegyveres fölénye, vagy a harci helyzet által, fegyverszüneti szerződést kötöttek. Téves volt tehát Magdu hadbíró-őrnagy

na világhírnévét, addig négyévi hősézu harc után egy alattomos rém hátulról, mérges csapjaival megbénította a hadsereg győzelmes suhintó kardját és zúzó öklét, hazaérkezve ezenkívül elhangzott egy örült felkiáltása: „nem akarok többé katonát látni”. Szörnyű volt a hazatért hős katonák ébredése, csalódása, szörnyű volt a rákövetkező idő.

De állj! Mi az, lehetséges ez? A Székely-földön, emberek a havason, megmozdultak. Fellángoltak a hazafiság új tűzlángjai.

Kolozsvárt önként, önzetlenül ragadott fegyvert a székely, az erdélyi magyar és rövid időn belül egy 19 zászlóalj, 16 ütegből és székely huszárokból álló székely hadsereg már odakialtott a világnak: A Székelyföld és Erdély a miénk, azt nem adjuk!

A következő hónapokon át hull a harcokban a székely vér Erdélyért. Magyarországról Nevezetesebb harcok Maroshidja, Piski, Egeres, Belényes, Csucsá körül, Cigányi, Zilah, Diósd, Remetemező, Iloba, Szinerváralja, Técső, Hadad, Kocsond, Mátészalka és máshol még.

Hősiesen harcolt egyedül a betolakodók ellen, és akkor újból megismétlődik a dráma, az előbbi szomorú történet, hátunk mögött újra felütlött fejt a rém és csapjai ismét megbénították a győztes székely katonák öklét.

De a székely nem hagyta magát, nemzeti trókolonnal, a tollas Bocskai-sapkán és hajtókán, ellene fordult a vörös rémek.

Amikor Aradon a franciák legmagasabb parancsnoka erről értesült, azt mondotta: „Nem is vártunk mást a derek székelyektől, ezen ellenforradalmi viselkedésükkel szolgálják egész Európa ügyét is, ami javukra lesz elkönyvelve.”

Igy lett a székely hadosztályból Magyarországon első ellenforradalmi alakulata. A székely hadosztály nem volt bolsevista, sem kommunista, sem vörös. A székely hadosztály Kun Béla ellenes volt. Ezt tudta a román hadvezetés, az Aradon székely francia parancsnokság, továbbá Franchet D'Esperay, az antant keleti hadseregének főparancsnoka, a Párisban székely legiőbb Entente tanácsa ezt tudta Clemenceau, de tudta Kun Béla is, hogy a székely hadosztály nem csatlakozik rendszerhez.

Vádj, hogy a legsúlyosabb beszámítás alá esik Kratochvil ezredes, aki hadifogly. Olyan tetteket követett el, amelyekért a katonai büntetőtörvénykönyv szerint halál jár. Ha a bíróság megállapítja a bűnösségüket, nyugodt lelkiismerettel lehet rájuk e szakaszt alkalmazni.

Szükségesnek vélem és bodog vagyok, hogy most nyitlan az akkori valódi helyzetet ez alkalommal ismertethettem, mert eddig erre alkalmam nem volt.

Felhasználok a mai napot arra is, hogy rabtársaim nevében is hálás köszönetet mondjak a kolozsvári és szamosújvári hazafias asszonyoknak, akik aranyos kezei gondoskodtak rólunk és megkönnyítették sorsunk elviselését!

Különös köszönet jár Hajnalka és Zsuzsika urnóknak akik minden nap, minden időben felkerestek bennünket, gondoskodtak rólunk és közvetítették a magyar asszonyok nekünk szánt elemőseit. Eltérő napuságként hatottak sőt börtönünk szomorú napjaira.

Köszönetet mondok továbbá rabtársaink nevében azoknak a székely bajtársaknak, akik bajtársai, hazafias, nemes gondolkodásukban nem felejtettek meg rólunk, akik akkor rabok voltunk és ma ezt az emléktáblát uelyezik el a történelmi helyen.

Legyen ez példa a haza ifjúságának, hogyan kell ápolni a hagyományt, a hazafiságot, ragaszkodást és bajtársiasságot egymás között. Csak azt kérem még tőletek, ne felejtsetek el megörökíteni Kolozsvárt a névtelen székely katonák emlékét, aki a székely hadosztályban, nehéz időkben Erdélyért és Magyarországon integritásáért fegyvert ra-

gadott, aki nem csatlakozott a bolsevizmus-hoz és ezért Európát érdekelt szolgálta. Ha volt valaha névtelen katonája, akkor a székely hadosztály önzetlen harcosa az volt. Megérdemli.

A székely hadosztály ismertette a világot a székelység nevét s létét. Büszkén mondhatta el, hogy a székelyhadosztály adta meg az első halálos dőfést a trianoni békeparancsnak, már születése pillanatában! Így a székely hadosztály lett a revízió első apostolója.

A világ megérezte és megértette a széke-lyeknek e megmozdulását, hogy ők hazájuk elvesztésébe nem nyugosznak bele és tanúsított hősies viselkedésükkel nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a bécsi döntés alkalmával hazájukat részben visszakapták. A székely hadosztály harcai, börtönei és szenvedései nem voltak tehát hiábavalók.

Visszaszerelte részben a kődös mult óla birtokolt szép őshazáját.

Most kedves barátaim! A hazáért elviselt börtön nem szenvedés, ez lebegjen szemetek előtt mindenkor. Akár milyen kedvezőtlen és fájdalmas körülmények között sanyli meg az ember az elzárást, a börtönt, azt a szent ügyért férfiasan, becsületesen, felemelt fővel büszkén kell viselnie, mert ez kitüntetésszámba megy, megkülönböztetésül másokkal szemben. A hazáért szenvedni dicsőség!

A keleti sziklás bércek, havasok, a Hargita fölött felkelő nap újból besugározza a szabad Erdély vértáztatta szent földjét.

Aranyozza be örökidőre a Kolozsváron felállítandó névtelen székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Erdély viruló fiatalága!

Ti vagytok a székelység színe-java és reménye.

A székely hadosztály hazafisága, hős harcai követendő példaként lebegjenek szemetek előtt és a székely hadosztálybeli hős katonák szobrát is, mely hirdetni fogja, hogy a Székelyföld, Erdély, mindig a miénk volt és a miénk marad.

Gondoskodni kell a háboru hőseiről

Kormányzó Urunk a miniszterelnökhöz intézett kéziratában elrendelte, hogy késedelem nélkül biztosítani kell a háborus hősök elhelyezkedését

BUDAPEST, aug. 21. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A hivatalos lap augusztus 20-i száma a következő legfelsőbb kéziratot közli:

„Kedves Kállay!

A magyar nemzet léteért vívott harcának nehéz napjaiban meleg szeretettel fordulok azok felé, akik a honfiai kötelességek áldozatos teljesítésével példát mutattak és ébrentartják a vitézség erényét.

Bensőségesen átéreztem óhajom, de szilárd elhatározásom is, hogy a most folyó háborúban kimagasló érdemeket szerzett honvéd harcosok, valamint a közrendészeti szervnek kimagasló hős magatartást tanúsító tagjai az áldozatkész vitézség erkölcsi elismerését jelentő kitüntetések mellett példáuló magatartásuknak megfelelően külön elismerésben is részesüljenek, illetőleg számukra a harc megpróbáltatásai és áldozatai után a békés jövő, a jóléti feltételül, késedelem nélkül és előnyt nyújtó különleges elbánással biztosítsák.

Ennek a célnak megvalósítását különösen

föld juttatásával óhajtom előmozdítani, első-sorban a már eddig is eredményes multia viszátekeintő vitézi intézmény keretei között. De biztosítani kívánom boldogulásukat más élet-hivatásokban, illetve az életfennmarató munka egyéb útjain is minél eredményesebben és példáuladobban álltak meg helyüket a nemzet életében.

Ezért késedelem nélkül és minél nagyobb mértékben lehetővé kell tenni számukra, ha a megszabott előjelteleknek egyébként megfelelnek, a kintstári és egyéb használati jog-sitványok, vagy engedélyezések elnyerését, a közszolgálati pályákban való elhelyezkedést, valamint önálló életpályá megteremtéséhez szükséges anyagi segítséget. Ugyanígy előnyt és különleges bánásmódot kívánok biztosítani a jelenlegi háborúban kimagasló kitüntetésben részesült özvegyeknek, illetve leszármazottjának is, ha maga a kitüntetett hős halála, vagy életének utóbb más módon való elvesztése folytán a kitüntetéshez járuló külön elismerésben,

részesült.

Különösen fontosnak tartom, hogy — a vitézség erényének ébrentartása és továbbfejlesztése érdekében — biztosítsák annak lehetőség is, hogy a kitüntetett részére külön elismerésként juttatott jogosítvány, vagy engedély a törvényes feltételeknek megfelelő utód számára is biztosítva legyen.

Örömmre szolgálna a kérdésnek a lehetőség szerint olyan megoldása, amely az összes ilyen juttatások tekintetében — a törvényben megszabott közigazgatási eljárás után — közreműködést biztosítana a nemzeti összefogás és a harci erények ápolását testületi szellemmel ébrentartó Országos Vitézi Szék részére is.

Felhívom, hogy ezeknek az irányelveknek megoldása vegett a szükséges intézkedéseket sürgősen tegye meg.

Kelt Gödöllőn, 1943. évi augusztus hó 20-ik napján

HORTHY s. k.

KALLAY s. k.

Hogyan kaszabolták össze Dinstl és Rüstov cseh-morva tisztek Bartha Miklóst,

mert az Ellenzékben tiltakozott a magyar önkéntesek pofozása és pálcázása ellen

VÁRADY ALBERT DR. ÉRDEKES VISSZAEMLEKEZÉSE

Várady Albert dr. ny. igazgató, a r. kat. egyház ny. gondnoka keresett fel nemrégiben levelével, melyben felajánlotta, hogy Bartha Miklós híres atyját a két cseh-morva tiszttel, melynek szemtanúja és részben maga is áldozata volt, megírja. Örömmel adunk helyet a 84 éves Várady Albert dr. írásának nemcsak azért, mert abban oly melegen emlékszik meg lapunk nagynevű alapítójáról, hanem mert hű körképet fest egyben ama „boldog ferenc-józsefi időkről” is, amelyet a fiatalabb nemzedék már csak a történelem lapjairól, vagy olyanok elbeszéléséről ismer, akik elkövetik a horvátusi hibát: laudator temporis acti se puero... dicsérik a kort, melybe ifjúságuk esett. (A szerk.)

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Engedje meg nekem, hogy ígéremhez képest leírjam azokat a szomorú emlékeket, amelyek 64 évvel ezelőtt történtek s amelyek mindig felidéznek lelkemben, valahányszor az „Ellenzék” homlokzatán Bartha Miklós nevét olvasom (pedig a lap első megjelenése óta mindennap olvasom) azt a szomorú eseményt, amely vele történt az 1880-ik évben s amely az én életemre is kihatással volt. Mint akkor 20 éves fiatal ember, egy napon, amint hivatalomból mentem haza délután 2 órakor a városházán keresztül, a Király-utcában a színháznak Király-utca felőli szomszéd épületéből, ahol akkor az „Ellenzék” szerkesztősége volt, nagy sikoltozással futott ki az utcára egy öreg néni, azt ordítva, hogy segítsék! ölik a szerkesztő urat! Erre segítségért kiáltozva rohantam be a kapun egy Szabó Károly nevű bírósági végrehajtóval s a percben velünk szemben rohant ki a kapun két közönszaderezheli katonatiszt véres kivont karddal. Mi ketten, felhármázva az egész utcát, utánuk iramodtunk s láttuk, hogy a Király-utca jobb felőli sorának a vége felé egy ház kapuja alatt eltűntek. Mi már akkor vagy 100—150-en gyűltünk

össze s berohantunk utánuk. Ott tudtuk meg, hogy az egyik merénylet tiszttől lakott és annak a lakására menekültek be. Mi egész tömeggel rohantunk utánuk és emlékszem, hogy az udvaron volt egy üres boroshordó, annak a tetejére állottam és úgy kiabáltam, hogy „huzzuk ki a gyilkosokat a házból!” Be is törtük az ajtót s az volt a szerencse, hogy a földre estünk és nem értek a revolvergolyók, amelyekkel fogadtak. Erre katonaság érkezett és kiűrtették az udvart. A katonák 81-esek, magyar fiúk voltak s mikor mi történt, a kapuőrséget otthagyták s azt mondták: „Aha! huzzuk ki őket a házból!” Ekkor egy másik magyar fiú, Csiki Aladár nevű, szintén katonára, elfutott a nagy laktanyába és elhozta az 51-esek (Nu sti-regement) egy századát (az 51-es román század volt) s ezek nem kimélve senkit, szuronyrohammal kiűrtették a Király-utcát éppen addig a házig, ahol a merénylet történt! Bartha Miklós ellen.

En bementem megtudni, hogy mi és mint történt? Akkor láttam, hogy a főszekréstő ur jobb kezének négy ujját érte a vágás, amint védekezésként feje fölé emelte. Az eset után orvost hívtak, aki a sebeket bekötözte és elsősegélyben részesítette. Kérdőzködéseimre elmondta, hogy letérsébeesetten panaszkodtak a magyar önkéntes katonák, hogy a századjuknál levő tisztek, nevezetesen Dinstl és Rüstov, az önkéntesekkel rosszul bántak és még is pofozták őket, és ezt az Ellenzékben ki is írta és a két tisztt ezért akarta elpusztítani. De Isten nem hagyta.

A fenti eset miatt olyan dühbe jött a város közönsége s oly ellenszenv és gyűlölet fogta el a város lakóit, hogy a katonatisztek családjaikkal együtt kénytelenek voltak

beköltözni a laktanyákba és ha a tiszteknek a városban volt dolguk, két fegyveres katona kellett kísérje, hogy baj ne érje őket.

A kedélyek csak akkor kezdtek csillapodni, amikor megnyugtatták a lakosságot, hogy a két tisztt, Dinstl és Rüstovot büntetésből elhelyezték Kolozsvárról. Ez azonban semmi bajjal nem járt rájuk, mert innen ugyan el kellett menniük, de magas előléptetésben részesítették őket megjutalmazásképpen. Bartha Miklós főszekréstő urat az Isten megsegítette, hogy jobban lett és áldásos életében a Magyar Haza és Nemzet érdekében még sok hasznos és megbecsülésre méltó munkát végzett, amiért a nemzet kegyelettel adózik.

Hogy mit szenvedtem én a fenti ügyből kifolyólag, szabad legyen rövidesen arról is megemlékezniem!

Még vannak, akik kellemesen emlékeznek vissza a Kolozsvári Hilária Dalegyletre, amelynek én azon időben, amikor Bartha Miklós megtámadása és megvagdalása történt, totkára voltam. A Hilária dalestélyeit mindig kellemes táncestély követte, amelyre én nemcsak cigányzenekart szerződtettem, hanem mindig kikértem az ezredes-től a katonazenekart is, hogy a francia négyeseket a katonazenekar játssza. Mikor a fenti eset megtörtént, a katonazenekar játszását nem kívánta a közönség és én kénytelen voltam az ezredes urat arról értesíteni, hogy ez alkalommal a katonazenekart nem vehetem igénybe, mert a közönség nem óhajtja. Persze hogy az átiratot a nevem aláírásával láttam el. Néhány nap múlva kapok egy idézőt, hogy másnap jelenjek meg a sorozó bizottság előtt. Meg is jelentem s amikor a bizottság elnöke, Puts nevű ezredes a nevemet hallotta, azt kérdezte né-

metül, hogy Várady Albert, ez a titkára a Hiláriának? s amikor igennel feleltem, azonnal kijelentette, hogy jónak talál és be vagyok véve háromévi szolgálatra katonának és azonnal be kell vonulnom. Ok nélkül védekeztem, hogy nekem önkéntesi jogom van, azt mondta, hogy nem küldtem be kellő időben az okmányaimat s most már késő minden. Azonnal be kellett vonulnom. Amikor a laktanyában az orvosi felülvizsgálatra megjelentem, meglepetésemre éppen dr. Bergsz nevű ezredorvossal, az én jó ismerőssémmel álltam szemben. Kiküldött a szobából mindenkit s az ablakhoz intve kimutatott, hogy nézzem meg, miként bántak az udvaron gyakorlatkozó magyar önkéntesekkel, hogy pofozták és pálcázzák őket az oktatók. Ő engem ettől meg akar menteni és beutal a katonakórházba. Adott is valami szert, amit naponta be kellett venni és egy tűrhető lázat okozott. A katonakórház akkor abban az Óvár-téri kétemeletes házban volt, amely most a Régiségmúzeum épülete. Az orvos, aki naponta a viziteket tartotta, kezdetben próbált gyógyszert adni, de észrevette, hogy nincs komoly baj és kezdett velem, mint szimulánssal elbánni, parasztoskodni, elvonta a kosztot és napokig nem engedett ennem adni. Utóbb már elzárással is fenyegetőzött, ugyhogy már nem tudtam a szenvedéseket tovább tűrni, s kimentem a századhoz a nagy laktanyába. Itt ért a kinevezésem és nem sokára boldogemlékű Várady Károly kir. tanfelügyelő, valamint dr. Jenei Viktor és dr. Szász Béla egyetemi tanárok közbenjárására, akiknek gyermekei mellett nevelésködtem, a miniszter távirat útján éppen akkor szabadságot, amikor a szolgálatot tartó őrmester éppen az őrség után ment, hogy engem a katonai zárkába vitessen.

Igy ért véget az én üldözésem.

VÁRADY ALBERT

ny. igazgató,

a róm. kat. egyház ny. gondnoka

Hagyományos erdélyi szellemben, bátran, megalkuvás nélkül küzd mindennap a magyar nép boldogulásáért az Ellenzék.

50 FILLÉR

Irtá: MARTON LILI

— Talán köszönnél — mondta a felesége, ahogy belépett.
— Köszöntem — válaszolta ingerülten.
— Nem hallottam.

Csönd lett. István szeretett volna elmagyarítani, hogy olyan fáradt, hogy karja, háta, válla külön életet élnek és halálosan fáradtak. Egész nap a fűvágógéppel dolgozott. Eleinte ő tartotta a hasábokat a géphez, aztán aprított. Feje zugott a gép egész napi üvöltésétől. És a gép könyörtelenül öntötte kezéigébe a fát... Egy-kettő-tíz-száz... A szétfűrészelt darabok nem akartak elfogyni. Este felé már szeretett volna felülvoltolni. Elég, elég, szeretett volna belekialtani a közömbös világba. Mióta a veséjével a kórházban volt, nem bírta úgy a munkát. Ha elfáradt, beült derekába a kínzó fájdalom. Keze, mely egész életében a legnehezebb testi munkában durvult, az éles fűszérel vajként hasította eddig a hasábokat, nem törődött a ják göcsével, sem keménységével. Most már nem így volt. Minden karfelmeléshez oda kellett gondolni, erőt kellett gyűjteni. Voltak pillanatai, mikor elsötétült előtte a világ s a gép zugása fenyegetővé és távolivá vált... Aztán lehunyta a szemét és kezdte elől. Oly dühösen és kétségbeesetten vágta a fát, mintha meg akarna ölni külön-külön minden egyes darabot, mintha hirtelen rájuk... És most egész napi munka után fájt testtel, zugó fejjel, kimerülten hazajött és Julius azt kérdezi, hogy miért nem köszönt...? Keze ökolbeszorult, ahogy odament a vaskályha melletti mosdóhoz, vizet töltött belé és mosakodni kezdett.

A három gyerek az asztalnál ült és nagy, éhes szemekkel várták a vacsorát. A tűzhelyen a déli paprikáskrumpli maradványa s egy kevés leves. Julius most megfordult, kezét kötényébe törölte. Aztán egy kopott bádoglálcára tette a két lábát és odadette az asztal közepére. István nézte, hogy milyen lapos kicsi

asszony, milyen szigorú arca van és milyen öreg, pedig alig harmincesztendő. Eszébe jutott az egykori Julius, gömbölyű, kerek, mindig nevető kis cseléd, kivel kisujjukat összeakasztva jártak vasárnap az utcákat. Julius az évek alatt csodálatosan lapos és szürke lett, háta megdőbölt, nevetése elhalt. Jó asszony volt, tiszta, rendes, jól is főzött, azaz jól főzött volna, ha lett volna mit, de mióta ő beteg volt, nagyon keserves napok keringtek felettük. A gyerkeket jók és csöndesek voltak, annyira csöndesek, hogy István néha félt, hogy tán csak nem betegek? Ezek a gyerkeket csak eljátszottak egy fabábuval, gyufásdobozzal vagy burgonyával, de hangos, boldog nevetésük nem volt. S az asszony minden szava keserű szemrehányás, olyan keserű, hogy megkeveredik tőle az ember szájában a falat.

Leült István és imádkoztak.
— Aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott. Amen.

Ették. S mialatt ettek, azt nézték, hogy jut-e mindenkinek. Kínálták egymást. Az asszony a férfit, a férfit az asszonyt, meg a gyerekeket. De egyik sem evett szíve szerint. A gyerkeket vánnnyadtak és farkaséhesek voltak, de a szülői kéz mérte ki számukra az adagot, s ez az adag bizony kicsike volt. István éheesebb volt, mikor az asztaltól fellállt, mint mikor leült.

— Van egy kis juhturó — mondta Julius — megennéd?

István szájában összefutott a nyál. Juhturó. Jó csipősízű, egy darab kenyérről. De aztán ráncított a legkisebbre, aki száját nyalogatva és bámulta a semmit. És azt mondotta:

— Add oda a gyerekeknek — s ezzel elfordult.

Az asszony leszedte az edényeket, majd csörmpökre mosogatott. A nagyocskó leánya törölgött, öreges mozdulatokkal, ügyesen. Egy-kettő készen voltak. Ekkor az asszony betelerelte őket a felső kamrába, mert szobának

nem igen volt szoba, s ágyba rakta valamennyit. Ezalatt István csak ült magabagorlyedve és fájt a gyomra. Ezt sohasem értette, hogy miért a gyomra fájt, amint lenyeli azt a keserves falatot, mikor az orvosok azt mondták, hogy a veséje beteg. Diétázni kéne — gondolta.

— Mondták az asszonynak, hogy ne fűszerezzen. De a fene megetté, krumpli egyen hájjába minden nélkül, mikor a paprikáskrumpli legalább izlik. Igaz, hogy fáj utána a belseje, de meg eszi, legalább jó.

— Most visszajött Julius, leült vele szemben.

— Hoztál pénzt? — kérdezte.

István felelet helyett zsebébe nyúlt és az asztalra csörgette a pénzt.

— Annyi, mint a múlt szombaton.

— Igazán adhatnának többet...

István nem felelt. Az asszony a pénzt olvasta és szája mozgott közben. Oly öreges volt és oly mohó, hogy István szíve elfacsarodott a látván. Ezt az asszonyt szeretete olyan vad sóvárgással? Istenem, hiszen most is szereti, de nem kívánja se teste, se lelke. Inkább sajnálja. De ez a Julius nem az a Julius, az a tíz év előtti keménybúsu, nevetős. Ez egy teljesen más Julius. István elgondolkozott azon a csodán, hogy egy asszony így eltűnhet a semmibe. Mert nyilvánvaló, hogy a huszéves Julius nem halt meg és mégiscsak. Egyszerűen nincs és nem is lesz többé. És ő sem lesz többet a huszéves István, nagy, keményizmu, piroscaru legény. Elmultak, beleveszték a nehez idők sodrába. Mindez oly megdöbbentő, oly kegyetlen és valóságos volt, hogy egy pillanatra egészen beleszédült.

— Ötven fillér hiányzik — mondta az asszony...

István úgy elgondolkozott, hogy nem is felelt.

— Nem hallod? Azt mondom, hogy ötven fillér hiányzik — kiáltotta Julius haragosan.

— Nem lehet. Olvasd meg megégyeszer.

— Megolvastam. Ötven fillér hiányzik. Becsaptak.

— Fekete ur nem csap be senkit.

— Akkor amilyen nagy melák vagy, elvesztetted.

— Hallgass. Nem vesztettem el és nem csaptak be. Ott kell legyen, rosszul olvastad.

A csöndben a harag szikrái gyulladtak. Az

asszony ideges és remegő kézzel olvasta át megégyeszer a pénzt. Aztán felcsattant.

— Mondom, hogy hiányzik. Elvesztetted. Nincs a háznál egy csepp liszt, holnap kell kiváltanom, piacra is kellene menjek, szerettem volna egy kis káposztát venni, most olcsó, de ő elvesztit ötven fillért, mert sehová sem áll oda az esze...

— Hallgass — mondta a férfi — nem az ötven fillérrel veszekszel te...

— Nem? Hát mi az istennyiláért?

István nagyot nyelt.

— Mert meghalnál, ha nem veszekednél — mondta erőszakosan csendesén.

Julius feljajdult.

— Szentséges Isten — mondta —, meghogy meghalnál... Hát tudod te azt, hogy én mit kínlódom, dolgozok? Három gyerek és te, és naponta négy szafat betömni, mikor nincs rendes kereset. Nem járhatok el mosni, meg takarítani mint más asszonyok, mert a költyöket nem vihetem s itthon nem hagyhatom, még egy se iskolás...

— Add be a napközi otthonba...

— Igen, azt tudod. Hogy adjam be, mikor a napközi otthon a város másik végébe van, hogy járjanak oda, mikor a kicsinek még cipője sincs...

— Persze, te nem bánod, felőled felfordulhatunk valamennyien...

És már felszakadtak a könnyei, dühös, sós, megkönnyező könnyek.

— Ne sírj — mondta István —, nem bírom, ha sírsz...

— Hagyjál...

— Nem mondhatok rá semmit — védekezett István —, de már forrt benne az indulat. Arról, hogy beteg vagyok, nem tehetek. Arról, hogy nehéz világ van, nem tehetek. Nem mondhatok semmit, nem iszok, még csak nem is dohányzok. Egész nap a gép mellett. Mit csináljak veletek?

— Semmit. Az ilyen ember ne házasodjon, ne legyen gyereke. Tíz éve várok egy jobb életet. Semmi. Nézd meg Patkósékat, veled egykor, ő is szegény volt s ma már háza van, kis földje van odahaza...

És csak úgy ömlött belőle a zokogás. Sovánnyá hata legörbült az asztalra, kontyából egy elszabadult tuncs a vállára bujt. István megdöbbenve vette észre, hogy az asszony baja

Bulgária ősi kultúrájának ősi forrása, szokásai és néphagyományai

Írta: Slavi Vassilev mérnök (Szófia-Budapest)

Nem rózsákból, hanem babérból fonják a hagyományos barátság koszorúját, mert a róza csak tavasszal virágzik, ám a barátság koszorúja örökéletű kell hogy legyen. Eppen ezért nekünk magyaroknak és bolgároknak együttesen arra kell törekednünk, hogy egymást minél közelebből megismerjük.

Ezuttal Bulgária kultúrájának ősi forrásairól és az ország szokásairól fogok beszélni, gondolva, hogy mindez ismeretlen és új a magyarok előtt.

Bulgária egész területét fölötté, a csendes Dunától az Égei-tengerig és az Ochrida-tóig a Fekete-tengerig egy új, istenáldotta hősiesség: a nemzeti újjászülés hősiessége sugárzik. A bolgár nép, amely ismét szabaddá lett, 1941 november elsején ünnepelte első ízben irigyeitől és ellenségeitől, valamint szorongásoktól nem zavarva, nagy hőseinek emléket, akikről az évszázadokon keresztül sem feledkezett meg, lelkeinek tüzeben melengette őket, megőrizve a szolgaság éveiben is nemzeti öntudatát és büszkeségét, egységét, amely kulturális haladásához és felemelkedéséhez vezetett.

Hősök és szentek

Mi lett volna népünkben a mult nemzeti hősei, sorsunk e prófétái nélkül? A néptömegből, országunk különböző részeiből származtak ők, mintegy jelképekként a közös bolgár lelket történelmünk legkezdeté óta, amikor az ősbolgár erőszétmorzsolta a Duna torkolatánál álló bizánci tömegeket és új arcot és új sorsot adott a Balkán-félszigetnek. De az ország igazi fejlődése akkor kezdődött, amikor a nép kereszténnyé vált és amikor a Szalonikiból származó Szent Cyrill és Method lefektették a bolgár ABC-t. Ők voltak azok, akik Szent Boris círával egyetemben a bolgár népet beavatták a keresztény tan igazságaiba, fegyvert adva ezzel kezébe a felvilágosultsághoz és új fejezetet nyitva történelmében. Műyük nyitotta meg a népi erk kimeríthetetlen forrását és lobogtatta fel a bolgár alkotó géniust, amely nem egészen egy évszázad alatt az állami és kulturális élet minden területén hatalmas eredményeket ért el, felülmúlva a sokkal régebbi történelemmel rendelkező európai népek fejlődését. Megalapozták a bolgár kultúrát, amelynek sajátosságai a mai napig is élnek

A szaloniki szent fivérek nyomába számos más próféta lépett, így Szent Clement, a bolgár kultúra megteremtője, aki Ochrid városában született és aki egyetlen egyetemünknek, a szófiainak védőszentje. Szent Clement, Cyrillel és Methoddal egyetemben már kora ifjúságától kezdve a népkultúrának szentelte magát. Szalonikiból elvándorolt Morvaországba és Pannoniába, ahol körülbelül husz évig oktatta a népet. Amikor Szent Method halála után, 885-ben a szláv papokat üldözni kezdték, visszatért Bulgáriába, ahol a bölcs és művelt I. Boris királ nagy örömmel fogadta. Preslavban,

Ochrid, az első kultúrközpont

Igy lett Ochrid városka az első bolgár kultúrközpont. Itt működtek az első bolgár néptanítók. És ne felejtjük el, hogy az Ochrida-tó egyike nemcsak a Balkán-félsziget, hanem talán egész Európa leghűsebb tavainak. Az Ochrida völgyeként a déli részén terül el elipszis alakban, körülveve szakadozott, meredek szikla-óriásokkal és csak észak felé hagyva kis kitékintést az Ochrida és Struma termékeny lapályaira. Ochrid valamikor erődtímvány volt, két kerek, magas torony védte. Nemcsak ez a két torony és a kapuboltív maradt meg a régi várból, a falak is látszanak még. Az ochridi erődtímvány a Balkán-félsziget legmonumentálisabb ókori romja.

Az utazó sohasem felejtethi el azt a látványt, amely Ochrid városka megpillantásakor szeme elé tárul. A Kozel felé vezető út végén hatalmas, ősrégi gesztenyefa terebélyesedik és ha az utas pihenőt tart romjai alatt és a távolba pillant, úgy a nagy messzeségben halványkék foltot lát: az Ochrida-tót. Halkan jászlik a tó víze az út mentén, mossa a köveket, halászkok csónakjai jönnek-mennek rajta, kirázzák pisztrángokkal telt hatalmas hálókat és olcsón áruba bocsátják a halakat. Valamivel távolabb kis keleti kávéház asztalai állanak egy ötszázéves plattán alatt, amelynek őrsi törzseiből egy csövön keresztül forrásvíz bugyog. A városka fölött közsárgyait feszíti Sámuel király régi palotája, repkény fonja körül, a kövek repedéseiben vadvirágok nyílnak,

A Rózsák Völgyének farsangja

A Rózsák Völgye, amely Karlovo és Kalofer, Vaszil Levszky és Kriszto Botev, a bolgár nemzeti újjászülés harcosainak szülőhelye között fekszik, a külföld előtt elsősorban csodálatos rózsáiról ismeretes. Am nemcsak a rózsái miatt érdemli meg a figyelmet ez a csodás vidék. A farsang hideg és fagyos téli napjaiban ugyanis ezen a vidéken a böjti éjszaka előtti héten szinpadí előadásoknak lehetünk tanúi, amelyek visszavezetnek bennünket a színházi életünk kezdetéhez. Amiként Dionyzosz a maga pajzán csapatával pompás vigjátékokban tombolt és megvetette a szinjátszás alapjait, itt is az ő utódjait találjuk, sejtetve az ősi szinjátszás magját.

Már a kora reggeli órákban a Karlovo melletti Dabéne falu utcáin is megjelennek a jókedvű fiatal emberek, álarcosan, testükre akasztott 30–40 kolomppal, kezükben nagy botokkal. Ide-oda ugrálnak, futkároznak, a botok összecsapásának és a kolompoknak hangjai mellett. A játékhöz tartozik, hogy a férfiak közt verekedés támadjon és vér folyjon. Azt tartják ugyanis, hogy ezáltal abban az évben sok bor fog folyni a hordókból. Egész nap ide-oda szökellnek ezek az álarcos ifjak a faluban, hirdelve az egészséget és a termékenységet. Egymagában ez a játék azonban nem elégíti ki az őket néző falusiakat. Eljátszanak tehát komoly jeleneteket is, amelyek aztán már mozgásba hozzák a figyelmüket. Egész csapatok álcázzák el magukat a legkülönbözőbb figuráknak, megnevetve a közönséget. A piactér közepén vándorcirkusz táboroz, sátorlappal fedett szekereken. A szekereket egy dobos őrzi, aki dobszóval hirdeti az előadást. Az egyik sátorlap alatt egy fiatalember látható, amint különböző nagyságu, megölt kigyókat húz elő, átnyújtva azokat egy kifestett arcú ifjunak, aki a karja és a nyaka köré csavarja a hüllőket, vagy hátába csusztatja azokat. Körülbelül tizenöt kigyót fogott ez a két parasztlány a falu közelében és a hat legnagyobbat mutatgatják. A cirkusz körbejárja velük a falut. Egy másik helységben bábszínházat játszanak egy emelvényen, amelyen a parasztlak által készített 8–9 művészies

Bulgária akkori fővárosában való rövid tartózkodás után Szent Clement a macedóniai tartományban fekvő szép és romantikus Ochrid városkát választotta letelepedésre. Az Ochrida-tó partján, miként Krisztus a tanítványait, kezdte Szent Clement oktatni az ottani lakosokat. A IX. század vége felé itt olvasták először bolgár nyelven a Szent Írást. Ebben a Szent Clement által alapított iskolában mintegy 3500 tanítvány verődött össze Macedóniából és Délnyugat-Bulgáriából. Példátlan szorgalommal, nagy hittel és végtelen szeretettel tanította a népet, mert Szent Clement nemcsak próféta, de remek szónok, tanító és ír is volt. Egyik tanítványa, aki szerénységből nem nevezte meg magát, írja róla: „Sohasem láttuk munkát nélkül, tanított a gyermekeket, az egyikek megnevezte, hogyan kell vetni a betűket, a másoknak megmagyarázta a szavak értelmét, egy harmadiknak a kezét vezette írás közben”.

dege ekkor hagy alább és messziről már érezni a tavaszi meleg szél leheletét. Mielőtt még a föld felebred, a paraszt már eszmél, tekintetét körbenjártja erdőknél és völgyekben és készül a szántóföldek, szőlők, kertek, mezők hatalmas újjáéledésének ünnepére. Már nem kuporog vastag subájában, amelyet a bolgárok kosuknak neveznek, a napra függesztett szemmel kiegyenesedik, érezve a halhatatlan teremtés erejét. A hó elolvadt, a jég is eltűnt, nincsenek viharok többé és az ég már nem szürke. A természetnek ez az ébredése költőien tükröződik vissza azon a nemzeti ünnepen, amelyet ilyenkor tartanak és amely számos népszokásnak és népdalnak volt a szülője. Ezek a szokások és dalok a legszorosabban összefonódnak a bolgár parasztlak életmódjával.

Szent Lázár napja, a Tavasz ünnepe

A tavasz egyik legjellegzetesebb ünnepe Szent Lázár napja. Nem számít, sőt-e a nap, vagy kód van, az ünnepség program szerint folyik le. Mert a paraszt már érzi, hogy a zöldelő mezők, a rügyező fák kiteljesednek és a fiatal bárányok begetése is visszavonhatatlanul tudatosítja a tavaszt. Kezddőnek az előkészületek a fekete barázdák között, a friss földeken eltöltendő szabad életre. A kakuk is hamarosan jelentkező fog, hangjában vibrál a friss levegő hullámzása, a nap szinkáprázata, az ifjúság öröme. Egyesek szántani mennek, mások kapálni, de valamennyien egyek a munkában és a szeretetben. Nemsokára kivirágzik a pipacs és akad majd hamarosan egy lány is, aki leszedi, hogy disztse magát vele. Bégetni fog egy kis bárány és a lány tekintete a fekete pásztort keresi. A lány dalba kezd és mint valami meleg fuvalat, felel rá a pásztor furulyája. Távolabb felbukkan egy szántóvető és ő is vig dallamot füttyörsz maga elé. Madarak szökellnek ágról-ágra, mintegy jelezve a közeledő tavaszt. A patakok csobogni kezdenek, a fák kergében már gyűl a méz. Az emberek egészen közel érzik magukhoz a földet és Szent Lázárt. Mindez az ősi szépség megtelíti a parasztlak szívet és dalban fejezik ki boldogságukat. És a dal azontul elválaszthatatlan része lesz életüknek. Amikor aztán eljön Szent Lázár napja, fiatal leányok járják keresztül-kasul a falut, bemennek az udvarokra, vígan énekelve és táncolva. „Lazarki”-nak hívják ezeket a festőien öltözött, virágkoszorús leányokat. Kezükből színes kendőt lengetnek, enyelegve és mosolyogva kukkantanak be a házakba. Könnyű lábakkal ellejtik a rácsonica nevű nemzeti táncot, az emberek kijönnek a házból, üdvözlők a tavasz kedves hírnökeit, megajándékozzák őket és mint egy madárkísértet, szögödnék nyomukba házról-házra. Dalalkban a munka és a szerelem, a termékenység és a szépség és az egész világgal való együttörvendezés fonódik össze. Tánclepteikben az ifjúság legyőzhetetlen varázsa lendül.

Virágvasárnap

Szent Lázár napja után következik Virágvasárnap. Noha a két ünnep egymás után esik, megünneplésük mégis különböző. Amíg ugyanis Szent Lázár napján megnyílik a parasztlak lelke, befogadva a teremtés csodáit és kifejezve a tavasz felett érzett örömeiket, addig Virágvasárnap a parasztlak magukba szállnak, Istenhez fohászkodnak, aki egy egész héttig készült mártír-halálára, hogy megváltsa vele az emberiség számára a feltámadás magasztos ünnepét. Elhalkul hát a vig táncdallam és következnek a vallásos játékok. Virágvasárnap játsszák el ezeket, aztán teljes csend és csak Krisztus szava hallatszik.

Virágvasárnapot a maga sajátos, régi hagyományainak megfelelően ünneplik: kora hajnalban megszólal a templom hangja és már a parasztlak is ébren vannak. Megetették a jószágot, a fiatal leányok és asszonyok pedig ezalatt rendbehozták a házat és az udvart. Ezután valamennyien ünnepi ruhába öltöznek és elindulnak a templomba, hogy megkapják a szentelt barkákat és az Urvacsorában részesüljenek. Az istentisztelet végeztével összegyűlnek a piactéren, ahol egy évszázados szifán egy hinta himbálódzik. A fiatalok megfogják egymás kezét és énekelni kezdenek. Megkezdődik a kőrtánc, lassan járják, majd három kör után megállnak, jelezve, hogy ez husvétnek csak előünnep. A jelképes tánc után a hintához szaladnak és míg egyesek a magasba lendítik, a többiek mindenféle vídám mókákba fognak. Késő estig játszanak ilyenformán, akkor hazamennek, megetetik és megittatják a jószágot, majd nyugalomra hajtják fejüket. Minden elcsendesül a faluban, csupán néhány elkésett leány és asszony siet a kuthoz és itt-ott néhány szerelmes pár süttög. Az éj leszáll, a falu is álomba merül és készül a husvételre, a leghűsebb és legvidámabb bolgár ünnepre.

már egészen ősz.

Mozdulatot tett. Szerette volna megsimogatni a görnyedő asszonyi vállat, szeretett volna jó szavakat mondani, vigasztalni. Elmagyarázni, hogy van valami, ami erősebb náluk és az a sors. Hogy tulajdonképpen nem gyűlölik egymást. Ezbe jutott Julis, ahogy féltéken jött a kórházba hozzá és hozta kendőbe takarva az almahéftes csuprot és ahogy simogatta a kezét és azt mondta, ha egyszer hazasiet az Isten, minden másképp lesz, sohasem veszekszik, sohasem tesz szemrehányást, sohasem emlegeti Patkókat... Aztán hazajött és minden olyan volt mint régen, már az első este összevesztek valami csekélységen. Marták egymást szavakkal, valahányszor együtt voltak. Miért, miért Istenem? jajdult fel benne a nagy fájdalmas kérdés. Ha már ilyen szegények s nyomorultak, miért bántják egymást örökké?

Az asszony után nyúlt, szeretett volna békítőn vállára tenni nehez, elkinzott kezét. De az asszony megrándult, megérezte a felé közeledő kezét.

— Ne lássalak — mondta —, bár sose láttalak volna... Még a gyerekeket is gyűlölöm néha, mert a te gyerekeid...

István megrémlett, és simogatásra indult keze lecsapott az asszony vőzna karjára. Erősen megszorította, úgy, hogy Julis felsikoltott. Feje zúgott és szeretett volna, ha békíthet és vigasztalhat. Nem tehet róla — mondotta magában — fáradt, nyomorult, idő előtt öregedett, talán ő sem akar bántani, s nem is gyűlöl a gyermekeket sem gyűlöl, nem igaz... De ösztöne erősebb volt józanságánál, haragja elöntötte, már az csak fájdalmat akart okozni, a gyöngének, a tehetetlenségnek, mert neki is annyi fájdalmat okozott az élet.

— Már versz is — zokogta az asszony —, bántásál csak bántásál, törd el azt a nyomorult karomat...

István nagy lélekzettel elengedte. Feldől, hátára terítette kezét és kiment. Az asszony haragosnak és kegyetlennek látta, pedig nem volt benne más, csak halálos fáradtság és szomorúság. De keze nem engedelmességett, s hangosan bevágta az ajtó magá mögött.

Odakinn megállt a hideg csillagok alatt. Nekiámaszkodott a falnak és kiszakadt belőle a nagy, nehéz férfisirás...

KITEKINTÉS A VILÁGBA

Irja: HESZKE BÉLA

PASCAL ÜZENETE

Most, amikor a háború szörnyű valóságai menthetetlenül atomizálni készülnek az egész emberi társadalmat és a gyűlölet nap mind nap aratja a maga áldozatait és acsarkodó táborokra osztja az embereket, jó belelapozni Pascal „Gondolatai”-ba, melyek Mauriac szárnyaló bevezetésével, Fónagy Iván fordításában kerülnek a magyar olvasó kezébe.

Azt mondják, hogy veszedelmes idők közelebb hozzák az embert az Istenhez. Idézhetnők az orosz közmondást is, mely szerint: „Aki nem tud imádkozni, menjen a viharos tengerre”. Az időtlen tapasztalat arra tanít, hogy a megpróbáltatások hosszu sora az Isten felé mutatják az utat.

Ha valaha megpróbáltatások tüzeiben égött az ember, akkor ma ugyanvalóst elmondhatja magáról, hogy kijutott neki a szenvedésből. Ezzel szemben mit látunk? Szenvedőket, áldozatos lelkűeket, nincstelenné váltakat és a szörnyű idők kifosztottjait egyrésztől, másrésztől pedig cinikus kufárokat, a figyelmeztető valóságokat lefitymáló és a maguk aligazságában konokul hívő lajrozkodókat, akik azt hiszik, hogy egész szellemi magatartásuk abban kimeríthető, hogy „drukkolnak” egy általuk sem körvonalazható „tábor” érdekeiért.

Apokaliptikus idők felszaggatják az örök emberi sebeket s figyelmeztetnek minden halandót, hogy a földi igazságon túl van égi igazság is, mely minden igazságnak foglalatja. Aki erre nem képes rádobbeni az események hatása alatt, az próbáljon ösztönösen könyörtelen nyíltsággal önmagával szembenézni s ha még akkor sem tudja felfedezni lelke mélyén az Istentől bensőjébe osztott szikrát, akkor vegye kezébe Pascalt s olvassa el a sokat szenvedett, sokat gyöttrődött ember, igaz ember Istennel való nagy találkozásának történetét, mely olyan megrendítő módon perget le az olvasó előtt a „Gondolatok” lapjain.

„A filozófusoknak és a bölcseknek egészen Descartesig szükségük volt Istenre. Descartes már csak arra használta fel, hogy felfrissítse a mindenséget” — írja Mauriac. Ma a legtöbb embernek a számára Istenre gondolni azt jelenti, hogy „valamire” gondolnak, legtöbb esetben ez a valami könnyen helyettesíthető apró-cseprő, mulandó földi dologgal, amelynek parányi látványokat nyitnak s aligazságokhoz vezetnek. Ezen igazságokról mondja Pascal, hogy „az ember csak a hazugságot ismeri közvetlenül és azt hiszi, hogy az az igazság, aminek az ellenkezője nem igaz”. Pedig van más igazság is. Erre tanít meg Pascal. Az Isten igazságára. Emellett eltörpül minden földi, amelyből ezernyi baj zúdul az emberre.

Pascal az emberiség örök üzenői közül való. Általa és művében üzen a természetfölötti, a Gondviselés a kátyuba jutott embernek. Az örök dolgok igazságáról beszél s ha nagy szellemi őse, Montaigne megmutatta az embernek azt, hogy miért vesztette el a mennyországot, Pascal, az Istennel találkozó utód, visszajárja a szenvedő embernek a vesztett örök világ kulcsát.

Akik pedig Pascal janzenizmusát felróják, azoknak Mauriac-kal felelhetünk: „A janzenista teológia nem választja el Pascalt az orthodox kereszténységtől. Ha Janzénus őt is kétségbeesésre ítélte volna, mint annyi más szegény lelket, nem lettek volna utódai. De Pascalnak nem volt része a kétségbeesés magányából. Mérédek ösvényen kuszott fel a földkerekség legkevésbé magányos szikláira és elkeveredett ott a Kereszt körül tolongó tömegben, mely várja, hogy minden beteljesedjék... Ő is, mint a többiek, két karjával szorosan átölelte a Kereszt véres fáját s onnan emelte szemét sokkal magasabbra. Megváltója keresztre szegzett lábánál... Pascal testvére minden sebesültnek, kinek sebe bármely pillanatban megnyílhat, kit messziről követett Krisztus... „Kevés idősebb olvasmány akad a mai időkben Pascal „Gondolatai”-nál, melyek a gondolkodás legszebb formájára tanítanak: a szívvel való gondolkodásra...”

GAZDASÁGI VARÁZSSZAVAK

Bár még fokozódó hevességgel dúl a háború, mégis mindegyre szó esik az új Európa — a sokat hangzatosított „új Európa” — szellemi, politikai és gazdasági rendjéről. Ez utóbbival kapcsolatban különböző tervek láttak napvilágot s a gazdasági újrendezés terveinek kidolgozásában gyakran szó esik az utóbbi évtizedek két nagyon hangzatosított gazdasági varázsszaváról: az autarkiairól és a clearing-ről.

Háborús viszonyok szülték mindkét gazdasági fogalmat s bizonyára a béke meg fogja szüntetni őket. Ezt hiszi Robert Chenevier is, akinek nagyon érdekes cikkét olvastuk az „Illustration” első júliusi számában.

Chenevier röviden elmondja a clearing születésének történetét. A költővel mondhatjuk, hogy „háború verte fel” hirtét ennek a gazdasági fogalomnak, melyről kitűnő alapvető tanulmányt közölt a Hírel júniusi száma Boér Elek kolozsvári egyetemi tanár tollából.

Chenevier mind az autarkia, mind a clearinget mondva csatlakozik a gazdasági rendszernek nevezett tanulmányban vázolja az 1914 előtti Európában meglévő gazdasági szabadság előnyeit s miután bebizonyítja mindkettőnek szükségteremtette jellegét, a jövő Európájának gazdasági tervéről eszmélkedik. Mint érdekességet megemlíti, hogy ezen a téren mind angol, mind német részről az elgondolások azonosak, vagy legalább párhuzamosak. Az angolok a clearinget, a németek a clearinget — a szabályozott és ellenőrzött csere — és érték-forgalmat — újrendszerű aranyalapú pénz-

John Maynard Keynes, az egyik kiváló angol gazdasági szakértő, a német közgazdászok elgondolásával egyezően a clearinget — a szabályozott és ellenőrzött csere — és érték-forgalmat — újrendszerű aranyalapú pénz-

rendszerrel kívánja helyettesíteni. Az új Európa pénzügyiségét a „Bancor”-t javasolja. Ennek az új pénzügyiségnek meghatározott arányszáma lenne s az érdekeltek országok közös fizetési közzétevése fogadná el a kompenzációs üzemek lebonyolítására, melyet egy Nemzetközi Fizetési-rendező Bank bonyolítana le. Ez csak terv. Ezzel szemben valószínű a clearing és az autarkia. Varázsszavak, melyeket a szükség teremtett s a rideg valóság élet azért, hogy egyesek ne éhezessenek.

EGY PORTUGÁL TRÓNKÖVETELŐ

Háborús időkben szaporodnak a trónvesztettek és a trónkövetelők. Ez utóbbiak sorába tartozik dom Duarte, Braganza hercege, aki legújabb nyilatkozata szerint igényt tart Portugália trónjára.

Az igényes herceg, aki egyébként mérnök és Svájcban (hol is élhetne egy trónkövetelő?) a Thoun-ei tó partján él és Salazar bukását álmodja. Csak a máj egy évzárada elhagyta Portugáliát s azóta „követel”, de kevés sikerrel, hiszen a család egyik tagja, III. Pedro, Brazília utolsó királya is lemondott a trónról 1889-ben, ahogy ezt az elegáns trónvárományostól megtudjuk, az „Illustré” július 15-i számában közölt cikkéből.

Sok hozzátartozóval nem lehet egy portugál herceg kívánságához. Nem is lenne értelme. Érdekes azonban az, hogy utalja egyre-másra szönyegre hozzák az európai monarchikus tervek. Vajjon a kibontakozás jele lenne ez is? Erre profétának is nehéz lenne feleletet adnia.

„Budapest gyakorlatilag nyílt városnak mondható”

— írja a madridi ABC

Madridból jelenti az MTI: Az ABC című lap írja: Ploesti és Bécs hely bombázása mutatja, hogy a szövetségesek figyelme a Dunamedence felé irányult. Budapestet úgy vélik, hogy a magyar főváros bombázása nem volt megokolt. Praktikus hatása sem lenne, mert Magyarország ipari kivitele alig éri el a német termelés egy százalékát. A keletre irányuló német szállítások az országtól északra, a Balkánra pedig az országtól délre irányulnak. Budapest a légvédelmi berendezéseken kívül egyéb katonai berendezés nincs, ezért a magyar főváros gyakorlatilag nyílt városnak mondható.

Augusztus

21

SZÍNHÁZ — MOZI — RÁDIO

Cluj Central University Library Cluj

A nap kel 5 óra 02 perckor, nyugszik 19 óra 03 perckor. A hold kel 22 óra 19 perckor, nyugszik 11 óra 39 perckor.

A protestáns naptár szerint Sámuel, a római, napár szerint Sontal Franciska, az újgörög naptár szerint Tádé napja van.

Szolgalatos győgszertárak

Szent György, Mátyás király-ter 28. sz. Telefon: 32—32. Órányal, Hitler-ter 1. sz. Telefon: 31—75. Remény, Horthy Miklós-ut 50. szám. Telefon: 26—99. Diana, Jókai-utca 23. sz. Telefon: 21—51.

Muzeumok

Egyetemi Általános Növényzeti Intézet (Farkas-utca 1., Közp. Egyetem, I. udvar felől bejárat) múzeumi: Alföldi múzeum, Erdélyi ezoba, Tanszer- és Amerikai-Azieszkai múzeum, nyitva minden hónap első vasárnapján d. e. 10—12 óráig (díjmentesen).

Kolozsvár thj. sz. kir. város múcsarnokának második kiállítása (Budapesti Szépművészeti Múzeum anyagából) nyitva délelőtt 10—1.ig. délután 4—7-ig.

Botanikus Múzeum. A Botanikus-kertben, Majális-utca 42. Nyitva: 8—13, 15—19 óráig. Állattani Múzeum: Mikló-ut, 5. sz. Nyitva 9—12 óráig.

MÚZEUMOK: Erdélyi Múzeum őskori, a római, népvándorlási, iparművészeti és művészeti. Renaissance képművelés. Bástya-utca 1. Nyitva 9—13 óráig.

EGYETEMI KÖNYVTÁR. Nyitva hétköznapokon délelőtt 8—1.ig és délután 3—8 óráig. A népkönyvtár nyitva (vasárnap is) délután 3—9 óráig.

1943 augusztus 22. Vasárnap.

A nap kel 5 óra 03 perckor nyugszik 19.01 perckor. A hold kel 22 óra 51 perckor, nyugszik 12 óra 45 perckor.

A protestáns naptár szerint C9. Menyhért, a római, napár szerint C10. Timót, az újgörög naptár szerint C10 Agatón napja van.

MOZIK MŰSORA

ÁRPÁD: FÖLDINDULÁS. Főszerepben: Páger, Eszenyi Olga. (Teljesen új kópia. Vasárnap délelőtt fél 12 órakor matiné. Előadások kezdete mindennap, vasárnap is, 4, 6, 8 órakor.)

CORVIN: HETEN, MINT A GONOSZOK. Főszereplők: Mednyánszky Ági, Sárdy János, Bilicsi Tivadar, Vaszary Piri, Maklár Zoltán, Szatmári Margit, Kiss Manyi. Nagyothallóknak díjtalan fehallgató. Kezdet: negyed 5, negyed 7, negyed 9 órakor, szombaton és vasárnap reggel 3 óratól. Minden vasárnap és ünnepnap délelőtt 11 órakor matiné.

EGYETEM: SZERENCSES FLÓTÁS. (Tolnay Klári, Szilassy László, Latabár Kálmán, Bilicsi Tivadar, Maklár Zoltán.)

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné: A TITOKZATOS SZIAM. (A legizgalmasabb dzsungel-film.)

ERDÉLY: HÁROM CSENGŐ. A magyar filmgyártás legsikerültebb vigjátéka. Főszerepben: Tolnay Klári, Jávör Pál, Turay Ida, Mál Gerő, Maklár Zoltán. Előadások kezdete 4, 6, 8 órakor. Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné. Következő műsor: TOKAJI ASZU.

MÁTYÁS: IFJUSÁG. Főszerepben: Simone Simon, Jean Pierre Anmont, Raymond Ronleau. Előadások: 4, 6, 8 órakor.

RÁKÓCZI: NÉGYLOVAS HINTÓ. Legmúlatságosabb magyar zenés vigjáték. Főszerepben: Turay Ida, Szemere Vera, Mál Hajmássy és a két Pethes. Előadások kezdete 4, 6, 8 órakor. Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné. Következő műsor: HALÁLHAJO.

RÁDIO

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 22.

7.30 Fohász. Szózat. Reggeli zene. 8.40 Hírek. 8.55 Egyházi ének és szentbeszéd a Hősök-terén az Országos Gyármunkás Szent István-nap alkalmából. 10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Főutcai görögkatolikus magyar plébániatemplomból. 11.15 Unitárius istentisztelet a Koháry-utcai templomból. 12.15 Levente-műsor. 12.55 Szókratész zene. 13.15 Időjelzés, hírek, vízállásjelentés. 14.00 Művészlemez. 15.00 Bóna József gazdasági tanár előadása. 15.45 Csak egy kislány van a világon. 16.25 Hírek magyar, német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. 17.00 Falusi nótárius Pest-Budán. 18.10 Mecsek Rudolf és Szőnyi Jenő kézzongorás jazzműsora. 18.25 Járványbíró. 18.40 Deák-Bárdos György: Borsodi bokréta, népdalkör. 18.50 Hírek. 19.00 Könyv zene könnyű percek. 21.00 Hangképek a vasárnap sportjáról. 21.20 Bura Sándor cigányzenekara palotások és verbunkosokat játszik a Hungária-szállóból. 21.40 Hírek, löversenyeredmények és sporteredmények. 22.15 Táncczene. 23.15 Magyar nóták. 23.45 Hírek.

HÉTFŐ, AUGUSZTUS 23.

5.40 Uzen az otthon. 6.40 Ébresztő, torna. 7.00 Hírek, közlemények, hangémezek. 10.00 Hírek. 10.10 Székesszavai Tűzoltózenekar. 11.15 Lengyel Erzsébet énekel, zongorán kíséri Ensek Mária. 11.40 A pipa története. 12.10 Folyamérő szalonzenekara. 14.00 Szolnoki. 15.00 Szókratész zene. 15.40 Magyar szobrok közt. 16.00 Filmdalok. 17.00 Magyar nóták. 17.50 Magyar találmányok, magyar felalások. 18.15 Nyári muzsika. 18.50 Hírek. 19.00 A m. kir. Honvéd Haditűzoltóosztály július 25-i nagyváradi hangversenyének megismétlése hangfelvételtől. 21.15 Épit a honvéd a gépágyú mellett. 22.10 Melles Béla zenekar. 23.10 Táncczene. 23.45 Hírek.

Őrlemény-raktárkönyv

(Irástkönyv) Borosnál, Deák Ferenc-utca 18. Telefon 15-92.

Magyar ünnep a Királyhágón

Erdély kapujában találkozára gyűlik össze vasárnap, augusztus 22-én Királyhágó és környéke magyarsága, hogy azon a földön, melyhez ezeréves joga, történelmi múltja elszakíthatatlanul köt, bizonyítsa: ezen a minden magyarnak kedves hegyháton nem halt ki 22 év alatt az élet.

Az ünnepély délután 4 órakor kezdődik, amikor is a Budapestről és Erdélyből az 501. és 502. sz. gyorsvonatokkal érkező vendégek is megjelennek.

Nagyvárad, Mezőtelegd, Eled, Rév és Barátka állomásokon felszálló vendégek a Nagyváradról 6 óra 24-kor induló s Királyhágóra 8.44-kor érkező vonattal jöhetnek, míg Kolozsvár, Egeres, Bánffy-hunyad, Kissebes, Csucs és Körösfekető irányából a Kolozsvárról 6 óra 55-kor induló és ide 9.30-kor érkező vonattal utazhatnak az ünnepségre.

Az ünnepély előtt szentmise, illetve protestáns istentisztelet lesz az OTI üdültelen, melynek fenyevesparkja a kedves vendégek rendelkezésére áll egész nap. De feledhetetlen élményt nyújtanak Királyhágó természeti szépségei, kirándulóhelyei s a Körös pompás, kristálytiszt strandja.

Visszatérés Kolozsvárra a Királyhágóról 18.37 és hajnali 3.16-kor, Nagyvárad felé a 19.15 és hajnali 0.19-kor induló vonatokkal lehetséges.

Minden velünk együtt érző és gondolkodó magyar testvérünket magyarországi vendégszeretettel vár a Rendezőség.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavanként 10 fillér, vasárnap tagabb szeddél 20 fillér, a legkisebb apróhirdetés díja tíz szög 1 pengő. Csak szombatra feladott apróhirdetés díja szavanként 12 fillér. Állást keresők részére szavanként 8 fillér, vasárnap tagabb szeddél 16 fillér. A legolcsóbb apróhirdetés állást keresőknek tíz szög 80 fillér. Csak szombatra feladott állást keresők apróhirdetés díja szavanként 10 fillér. Házasság, levezetés rovatba feladott apróhirdetés díja szavanként 14 fillér, csak szombatra feladott állást keresők részére szavanként 16 fillér. Kezelési költség: 1 pengő. Cím a kiadótan és jellegű hirdetések után 30 fillér. Kedvezményes árak nagyobb köteteknél. Apróhirdetések előre fizetendők. VI. díj dékrol bélyegben is beküldhetők.

INGATLAN, LAKÁS

GYÜMÖLCSŐS Békásban kisebb tételekben is eladó. Előjegyzéseket elfogad Pálffy ingatlaniroda, Horthy-ut 9.

ELADÓ 16.000 pengőért 1 szoba, konyha, álló, 1500 négyzetméteres kerttel. — Ujjú ház, 1 szoba, konyha, előszoba, 1500 négyzetméteres kerttel 36.000 pengőért. — 2 szoba, konyha, új ház, Horthy-park mellett 42.000 pengőért. — Pata-utca végén háromnegyedholdas parcella 28.000 pengőért. — Honvéd-utcában 2 szoba, összkomfort és 2 szoba, konyha, új ház 65.000 pengőért. — Belvárosban 1800 négyzetméteres gyümölcsös 20.000 pengőért. — Szamosfalva elején 1 szoba, konyha, új ház 1500 négyzetméteres telekkel 20.000 pengőért; külön mellette 1400 négyzetméteres üres telek 6000 pengőért. Istókai iroda, Deák Ferenc-utca 11. szám. Telefon: 43—16.

ELCSERLÉNEM belvárosi, 2 szobás, utcai és összkomfortos, olcsóbb lakásomat hasonlóval vagy nagyobbal. Címeket „Csere” jellegre az Ellenzékhöz.

SÜRGŐSEN eladó szép fajtermő gyümölcsös csöskert a Békásban 28 méter fronttal, 45 ezres pengőért, 18 ezer pengő adósság fizetendő havonta részletekben. Ingatlanközvetítő, Mátyás király-ter 19.

ELADÓ tisztviselőtelepen beköltözhető, új lakásos villa, teljes komforttal. Új családi ház 2 szoba, konyha, fürdőszoba, szép kerttel. Toronai-utca 55.000 pengő. Ingatlanközvetítő, Mátyás király-ter 19.

A FAKIVITEL CSÖKKENTÉSÉT KÉRŐ RIK AZ ASZTALOSOK ÉS ÉPÍTŐIPAR ROSOK. A magyar asztalos és építőipar érdekeltség azzal a kéréssel fordult a kormányhoz, hogy csak olyan fűrészáru kiadást engedélyezze, amelyből nálunk főleg van, hogy az e cikkekben mutatkozó hiányok megszűnjének.

Parkettezési munkákat jutányosan vállal

id. LŐRINCZY JÓZSEF,

lakás: Zápolya-utca 14. szám., vagy

SEBŐK-eukrászda,

Mátyás király-ter 23. Tel.: 19—59.

A fehérruhás diplomácia

(Az alábbiakban kivonatolva közöljük Bellér Bélának az Új Élet című lapban megjelent nagyérdeklődésű cikkét.)

A világ egyik legrégebbi és minden bizonnyal legismertebb diplomáciai intézménye a „fehérruhás diplomácia”, a pápának nyüzsgő, szilárd utját vizsgálja a történelem hullámzásában. Akiknek meg is csonkultuk a szemük a történeti nagyság és erkölcsi méltóság iránt és nem tudják egészen megérteni, hogy egy kétezer éves diplomácia mennyi láthatatlan erőforrást halmozott fel egyéni zsenialitás és szervezőkészség révén: azokat elbűvölik a tények. A pápai diplomácia 261 tagjával a világ legrégebbi dinasztia, melynek első tagja 332-ben született, első 55 tagja szent. A pápai diplomácia dinasztia volt az első, amely megkezdte működését a kezdetektől kezdve tervszerűen az egész világ kiterjedt működését, tehát a világpolitikát folytató. Ha pedig a történeti — statisztikával is mérhető — jelentőségét, úgy a pápai diplomácia a világ legerősebb erkölcsi hatalma, mert működési körébe tartoznak Európának 43, Észak-Amerikának 13, Dél-Amerikának 9, az egész világnak pedig 19 százaléka.

A „Respublica Christiania” és a „Propaganda Fide”

A keresztény diplomácia működésének belső körkörös, a pogány római államhoz hasonló viszony szabja meg. A római és az egész ókori világ az állam egyoldalú hatalma helyétől épült fel, míg a keresztény világ éppen az államtól és minden gazdasági-hatalmi tényezőtől független volt. Az ember életének új történeti mozgáspontjait jelentette.

A pápai diplomácia eredmények vizsgálatakor megállapíthatjuk, hogy először az állam beágyazta az államok történetébe, a pápa a vallás történetét, a középkorban vált a társadalomszervezés egész munkáját. Ebben az időben a „Respublica Christiania” igazi összetartó kötele, akárcsak belpolitikai válságok, akárcsak külső erőkkel szembeni hibák rendítették meg azt. Határozottan diplomáciai jellegű már a pápák papának az a tevékenysége, melyet az európai kultúra és kereszténység védelmére, valamint kiterjesztése érdekében kifejtett tevékenység. (Keresztény háborúk, török uralom, veszedelmek.) A pápának az európai kultúra területén végzett munkája közismert. A megújuló katolicizmus a XV-XVI-XVII-ik században átszaporított idegen kontinensekre és nemcsak megalapította a „Propaganda Fide”, mely a világ minden borsos katolicizmusának legnagyobb harci szervezete.

Ebből a futólagos áttekintésből is látható, hogy mik voltak az egyházi diplomácia mindenkorai keretei s milyen irányt vett az országok és problémák torlászain át.

A nunciaturák

Hosszu multra tekinthet vissza ez a szervezet — az egyházi diplomácia —, amely azoknak a szabályoknak foglaltja, amik szerint az egyház az állammal való ügyeit intézi. A pápák öszi ötödik küldtek ki követeket zsinatokra, fejedelmekhez: a IV. századtól, egy-egy vidék kiválóbb püspökét bízzák meg állandó képviselőjükkel, de ezek az apostoli vikáriusok diplomáciai jelleggel nem rendelkeznek.

Állandó jellegű diplomáciai megbízottak, pápai követek vagy nunciusok csak a XV. században tűnnek fel. A nunciaturák megszervezésével tulajdonképpen a modern pápai diplomácia megszervezése indul meg és XIII. Gergely a nunciaturák számát 13-ra emelte.

A bitoros-államtitkár szerepe

A pápa diplomáciai személyzetének élén a bitoros államtitkár, modern állami fogalom szerint: a pápa pap-állami minisztere áll. A legfelsőbb politikai vezetés természetesen a mindenkori Szentatyáé, ennek gyakorlati kivételét azonban az államtitkár végzi. Minthogy hivatala szigorúan bizalmas jellegű s a pápa halálával megszűnik, a bitoros államtitkár utolsó hivatalos tevékenysége, hogy közli a Vatikánhoz akkreditált diplomáciai képviselőkkel a pápa halálhírét. A legújabbkori nagy államtitkárok sorát Consalvin bitoros vezeti be, míg a huszadik század pápai diplomáciáját olyan ragyogó nevek jelzik, mint Merry de Val, Rampolla, Gasparri, Pacelli, a jelenlegi XII. Pius pápa.

A pápa világi politikai kormányzata tehát az államtitkárságra és az alárendelt diplomáciai karra támaszkodik, ami a bitoros államtitkár vezetésével a hármaskörű ügyek kongregációja, melyhez az állammal érintkező ügyek, tehát az egyházszervezés, konkordátumok megkötése, stb. tartoznak s mindenkori prefektusa a bitoros államtitkár. A második a szoroson vett diplomáciai ügyeket intézi, a harmadik az egyszerűbb formájú pápai leveleket, a breveket továbbítja. Az államtitkárság személyzete a beosztott főpapokon kívül a minitánokból (fogalmazók), írásokból és levéltárosokból áll.

A Szentatyának diplomáciai szervezete három tagozatra: légatusokra, nunciusokra és delegátusokra oszlik. A Vatikán harmadik fajta képviselőit az apostoli delegátusok adják, akiknek már nincsen nemzetközi jellegű, csak belső egyházi ügykörük. A Szentatyának állandó jellegű megbízottjai olyan országokban, melyekben a Szentatyának nincsen normális diplomáciai kapcsolata.

Mindezek a követségi megbízások a pápai trón megüresedése esetén is tovább tartanak, mert a követek nem kizárólag a pápának, hanem egyben a Szentatyának, az egyház legfőbb kormányzószervének megbízottjai. Hivataluk csak megbízatásuk teljesítésével, visszahívásukkal, vagy lemondásuk elfogadása által szűnik meg.

A pápai diplomácia szervezete

Érdeklődésre tarthat számot az a kérdés: honan menti utánpótlását az a diplomácia, mely tárgysímet és lelkiismeretesség dolgaiban egyszerűen páratlan? A pápai diplomácia kérdést a pápai diplomáciai iskola végzi, amelyet XI. Kelemen alapított 1701-ben és XIII. Leó reformált meg 1879-ben „Pontificia Accademia dei nobili Ecclesiastici” (pápai nemes akadémia) név alatt. Az iskola elvégzése azonban nem jár eo ipso diplomáciai megbízatással, a fiatal pápai diplomatáknak éppen úgy végig kell járniuk a szolgálati előmenetel kanyargós ösvényeit, mint világi kollégáiknak.

Másik oldala a Vatikán diplomáciai je-

lentőségének az itt akkreditált diplomáciai kar száma és sulya, mely a két világháború alatt a pápa nemzetközi jelentőségével egyenes arányban hatalmasán megnőtt. Az első világháború kitörésétől 1921-ig a Vatikán külképviseleteinek száma 14-ről 24-re szokott. A háború után elismerte Lengyelország és Észtország szuverenitását, viszont mindmáig megtagadta a Szovjet elismerését. A most folyó háborúban a vatikáni nagykövetség száma 12-ről máris 15-re emelkedett. A Vatikánban képviselt államok száma az 1942-es pápai évkönyv szerint 40, a diplomáták száma 99.

A pápai diplomácia történetében nagyon sok érdekes és fontos momentum kínálkozna megtagyázásra, mindezek helyett azonban a pápának azt a tevékenységét vizsgáljuk meg, mely apostoli tisztjűk és nemzetközi tekintélyük csúcspontját mutatja be, a „fehérruhás diplomácia” alakját: a két világháborús pápának, XV. Benedeknek és XII. Piusnak a világbékére irányuló erőfeszítéseit.

A két világháborús pápa békemunkája

XV. Benedek, aki a világháború égisében foglalja el Szent Péter székét, első feladatának érezte a háború lehető elszigetelését és gyors befejezését. Első béketalálkozása már 1914 októberében megkezdődött, majd Olaszország beavatkozását s ezzel a háború továbbterjedését akarta mindenáron megakadályozni még területi engedmények árán is. Oriási lendülettel vesz ez a munka a mostani pápa, az akkori államtitkárnak minchéni nunciussá való kinevezésével (1917. április 21.), aki immár az összes felelős tényezőket bevonta tárgyalásaiba. Müncheni tartózkodása alatt az ő sugalmazására jött létre 1917. július 17-én a birodalmi gyűlés határozata, mely az annak-

XII. Pius békemunkája

A békészerződések nem a pápa szellemében fogantak s ő nyilatkozataiban nem is hagyott kétséget a békék igazságosságára és tarthatatlanságára felől. A második világháború azokból a problémákból támadt, melyeket a békészerződések csak elposványosítottak, de nem oldottak meg. A pápák látták a katasztrófa felé tartó borzalmas menetet, de nem bírták feltartóztatni. XII. Pius az összejött ülések előestéjén, 1939. augusztus 24-én este 7 órakor a vatikáni rádióon keresztül megfogalmazta békéüzenetét küldött valamennyi néphez és kormányhoz, hogy „a vádakat, féltékenységeket, a kölcsönös bizalmatlanság okait felvetve, az arra egyedül alkalmas eszközzel, a közös és becsületes meggyőződésekkel próbálják megoldani az eltéréseket”. A népek pedig „békésen és derűsen, féktelen igazságok nélkül bátorítsák uralkodójuk békéltető kísérleteit”. A figyelmeztetés, éppúgy, mint Horthy kormányzó nagyszerű ajánlata a vitás kérdéseknek a pápa ítélszéke elé terjesztéséről, süket fülekre talált.

Ha a pápának a második világháborúban elfoglalt nemzetközi helyzetét vizsgáljuk, úgy az erősebb, mint bármikor s az események végzettségével csak nő

Az új világrend alapjai

A konkrét béketalálkozások helyett tehát most azon fáradozik a pápa, hogy lefektesse az új világrendnek azokat a jogi és erkölcsi alapjait, amelyeknek érvényre jutása befejezné s egyben hosszú időre megszüntetné a háborút s megteremtene a népek és társadalmak harmónikus életét. Ebből a szempontból különösen a három karácsonyi beszéd (1939, 1940, 1941) jelentős, melyek vázolják a pápa békeelgondolásait.

1. A Szentatyá első követelménye, hogy az új állami és társadalmi rend alapja a megengedhetetlen erkölcsi törvény legyen.

„Annak az új rendnek, melyet minden nép áhítozva vár a háború megpróbáltatásai és pusztításai után, az erkölcsi törvény megengedhetetlen és megváltoztathatatlan szikláján kell felépülnie”.

2. A megrendült közbizalom, a szerződéshűség helyreállítását a Szentatyá egy nemzetközi jogi intézménytől várja, mely egyrészt általános tekintéllyel, másrészt a szükséges hatalommal is rendelkezik, tehát amely

„egyrészt garantálja az egyezmények őszinte végrehajtását, másrészt a jog és méltányosság elvei szerint elősegíti azok megfelelő revízióját”.

3. Harmadik követelményként a pápa szervezte nemzetközi együttműködést kíván a nemzetek szabadsága és függetlensége alapján.

tekintélye. A jogosság némi látszatával lehet tehát felvetni a kérdést: miért nem használja ki a pápa páratlan nemzetközi befolyását egy konkrét béketalálkozásra? A kérdés mindamellett nem feltétlenül helytálló. Legalább egy év óta feltűntek olyan momentumok, melyek konkrét béketalálkozást engednek követelni. Csak utalunk itt Spellman newyorki érsek missziójára, akinek a békeakciójáról az *Observatore Romano* ez év márciusában jelentette, hogy meghívták a békemunkát. A Szentatyá — feltételeink szerint — alighanem a légibombázások mérsékléséhez kötötte volna részvételt a békeakcióban s éppen ezen a ponton nem tudott meggyezni az angolszász légi diktátorokkal. Egy nagyobb arányú, eredményes békeközvetítéshez azonban ezidőig még aligha vannak meg azok a kölcsönös lelkieltani diszpozíciók, amelyek 1917. júniusát olyan alkalmassá tették erre. A jelenre is vonatkoztatható tehát a Szentatyá tavaly májusi panasz a béke nehézségeiről, mert — ugymond — „miközben az egyik fél a már elért eredményekre hivatkozik, a másik reményességét a most következő csatába veti”.

„Az erkölcsi elvekre épített új világrendben nincs helye a szabadság, vagy más nemzetek nemzeti integritása és biztonsága megsértésének, bármekkora legyen is a területi kiterjedésük, vagy védelmi képességük”.

A kis nemzetek jogai és szenvedései különösen mély visszhangot vernek a pápa lelkében. Már első karácsonyi üzenetében is jog- és emberellenes ténynek minősítette „az előre megfontolt támadást egy kicsiny, dolgozó és békés nép ellen a nem létező, nem akart és nem is lehetséges fenyegetés megtorlásának ürügyével”.

A legmélyebb részvét hangján ez év június 2-i beszédében nyilatkozott meg: „Gondolatunk és szeretetünk a kis nemzetekhez száll, amelyek földrajzi és geopolitikai helyzetük következtében az erkölcsi és nemzetközi jogi szabályok jelenlegi semmibevételére folytan teljesen ki vannak téve annak, hogy belerántják őket a nagyhatalmak viszályaiba és így pusztító harcok színterévé változtató földiükön, még ha nem is harcosok, kimondhatatlan borzalmakat és ifjúságuk és művelt rétegeik színe-virágának elpusztítását kénytelenek elszenvedni”.

4. A pápa okvetlenül szükségesnek mondta az 1933-ban kezdődött örült fegyverkezési verseny felszámolását és minden lehetséges alkalommal elítélte az ártatlanok ellen viselt háborút, a polgári

szó és hadikárpótlás nélküli béke állapontjára helyezkedett és így kedvező tárgyalási alapot kínált az elkövetkezendő béketalálkozásoknak.

XV. Benedek békejavaslatai

Igy köszöntött be a pápa 1917. július 24-i első békejavaslata, amely 7 pontot ölelt fel:

1. A tengerek szabadsága. 2. Fegyverkezési korlátozás. 3. Nemzetközi döntőbíró. 4. Belgium. 5. Gazdasági ellenőrzések szabályozása. 6. Határkérdések Ausztria-Olaszország és Francia-Németország között. 7. Lengyelország, Szerbia stb. kérdése. Ami a 4. pontot illeti, a jegyzék nem kívánta volna Belgiumnak azonnali kiürítését, csak világos és félreérthetetlen nyilatkozatot Belgiumnak a háborút követő sértetlen visszaállítására, melyet az ellenfél a maga részéről is garantált volna. Cserébe Németország visszakapná összes gyarmatait.

Ezt az ajánlatot a német kormány habozása miatt csakhamar tulszárnyalták az események. Ez azonban pillanatnyilag nem jelentett semmit, mert augusztus 1. keltezéssel már utban volt a pápának második, egészen nagyarányú békejavaslat, mely a kiegyezés alapjául kb. ugyanazokat a feltételeket jelölte meg, mint az első, azzal a különbséggel, hogy a nyugati hatalmak feltételeinek zöme most már egész határozottan a németeknek a megszállt területekről, jelesen Belgiumról való definitív lemondására helyeződött. Ugy látszott, hogy ez a kívánság nem is talál legyőzhetetlen akadályokra. A szeptember 11-es koronatanács, benne a nagyvezérkar, elfogadta. Itt lépett azonban közbe az új kancellár, Michaelis dr., aki a válaszejegyzékben vizenyős általánosságba fullasztotta a Belgiumról való világos és egyértelmű nyilatkozatot. Így a Belgiumot övező bizonytalanságon, vagy inkább a nagyon is világos nagynémet szándékokon megfeneklett az egész béketalálkozás, mely — mint bebizonyosodott — az utolsó lehetőség volt a kiegyezés békére.

lakosság bombázását és a foglyokkal való embertelen bánásmódot.

„Az erkölcsi elvekre épített új világrendben nincs helye — ha egyszer a fegyveres konfliktus legveszélyesebb gyújtópontjai ki vannak küszöbölve — sem a totális háborúnak, sem a féktelen fegyverkezésnek”.

5. A Szentatyá az új rend megalapozása érdekében kívánja a nemzetek egyoldalú utilitarizmusának visszafejlesztését.

„Nincs helye azoknak az önző számításoknak, amelyek csak arra törekednek, hogy megkaparintsák a gazdasági forrásokat és a közhasználatra szolgáló nyersanyagokat olyan módon, hogy a természettől kevesebb előnyben részesített nemzetek kizárva maradjanak abból”.

6. A szociális kérdés tekintetében a pápa nem egyes elszigetelt reformokat, hanem egész társadalmi újjárendezést vár, természetesen nem forradalmi, hanem evolúciós úton. A jelenlegi nehéz helyzet mellett egyrészt fegyverre és nyugalomra inti a munkásokat:

„Ma nemcsak a munkások és munkások szociális helyzete szorul javításra és kíván reformokat, hanem a társadalom egész bonyolult szerkezetének szüksége van a tökéletesítésre és javításra, tekintve, hogy egész állagában mélyen megrendült”.

7-8. Nem kevésbé nyomatékos kívánsága a pápának a nemzetiségi és vallási szabadság biztosítása.

„Nincs helye a nemzeti kisebbségek elnyomásának, sem a kulturális, vagy nyelvi sajátosságai nyílt, vagy család elnyomásának, sem gazdasági tehetőség megakadályozásának és megszorításának, sem pedig természetes szaporodásuk korlátozásának, vagy megszüntetésének. Nincs helye a vallásüldözésnek és az egyházüldözésnek. Megmagyarázhatatlannak tartjuk, hogy egyes vidékeken megalázó rendelkezések zárják el az utját a keresztény hit meghirdetésének, miatt tág és szabad utat engednek annak a propagandának, mely az egyház ellen küzd, ki vonják az ifjúságot a keresztény családok áldásos befolyása alól és Krisztus elleni szemellenész nevelik fel”.

Ezeket az elveket egyrészt meg lehet, másrészt meg kell valósítani! Ha a megértés aranyhidait verjük az emberi győzelem és rosszakarat szándékai fölé, gondolkodjunk az arany pápai tiara alatt elhangzott szavakra:

„Velünk van ennek az öreg Európának lelke, mely a hit és a keresztény szellem műve volt. Velünk az egész emberiség, mely igazságot, kegyelmet és szabadságot vár, nem pedig fegyvert, mely öl és rombol”.

Házasság és levelezés

KULTURHOLGY ismeretséget keresi harmas, szabadfoglalkozású. Házasság lehetséges. Leveleket „Emberek 2077. H.” jellegre kiadókba kér. 2077 H.

VEGYES

JÓ hajmosást, divatos frizurát, hajmosást, tartós ondulást, hajfestést Baier hölgyfodrásznál, Jókai-utca 5. 02667

KÖNYVELNI megtanulhat nyolc hét alatt, nagy gyakorlattal rendelkező szakembernél. Egyben a kereskedelmi levelezést, valamint a többi kereskedelmi ismereteket is elsajátíthatja. Jutányosabb áron kurzusban is résztvehet. Jelenkezni Deák Ferenc-utca 34., II. emelet 10. számú ajtó alatti lakásban lehet. 02785

KÖZREMŰKÖDŐ pénzestárást keresek 15—20 ezer pengővel, közszükségleti cikkeket gyártó üzemhez. Kereskedelem vagy vegyészethez értek előnyben. „Kozmetika, szappan” jellegre az Ellenzékhez. 2363

BETÁRSULNEK 5.000 pengő készpénzzel, biztos üzletbe. Címeket „Bármilyen” jellegre. 2358

KÖZREMŰKÖDŐ társként 30—50 ezer P-vel, rentábilis kolozsvári vállalatba vagy üzletbe társulnék. Komoly ajánlatot „Keresztény tőke 943” jellegre Ellenzék könyvosztályába. 2350

TELJES ellátást kaphat két izr. diákleány, ágyanemű nélkül. Hosszu-utca 21., Lusztigné. F.

SZABADALMAKAT előkészíték, hites budapesti ügyvivő megbízásából. Megkereséseket „Találmány” jellegre kiadókba. F.

KOLCSÖNZÖK olcsón magyar ruhát, szmokingot, frakkot és egyéb alkalmi ruhákat. Bakó Gábor ferencszabó, Dávid Ferenc-utca 21. szám. F.

FÜRDŐHELYEKEN és az ország bármely részében is nyomozásokat és megbízásokat a legnagyobb titoktartással elintézi Erdélyi Magánnyomozó Iroda, Bartha Miklós-utca 5. Telefon: 17—38. F.

RÁDIOJAVÍTÁSOKAT szakszerűen vállal Gyáni Károly rádiólaboratóriuma, Horthy Miklós-ut 94. Telefon 32—78. F.

MŰVIRÁGOK, menyasszonyi koszorúk nagy választékban kaphatók, hozott anyagból is készülnek Reményiné művirágszalonjában. Horthy-ut 35. F.

MÉRNÖKÖK, építésszek, iparosok költségvetések, számlák, beadványok leírását, fordítását és sokszorosított vállalat Istók János iroda, Deák Ferenc-utca 11. szám. Telefon: 43—16. F.

Állandó jellegű, biztos vállalatba 150.000 pengővel **tőkes társat** keresünk. Megbízva **Roma** kereskedelmi iroda, **Bocsánzi**, Unió-utca 10. F.

Tőkes urak pénzüket elhelyezhetik jövedelmező, **biztos** vállalatba. Megbízva **Roma** iroda, **Bocsánzi**, Unió-utca 10. F.

OKTATÁS

POLGÁRI iskolások szeptemberi pótl. és magánvizsgáira mennyiségtanból, gyors, sikeres, kiegészítő előkészítést vállal tanár. Bővebbet Zápolya-utca 16., I. 15., délután 5—6 óráig. 02696

ADÁS-VÉTEL

ELADÓ jóállapotban levő kerékpár, Szentegyház-utca 4., fodrászüzletben. 2355

ELADÓ összekötő kelimészönyeg és két kisebb argoman. Unió-utca 20., hátulsó udvar, balra utolsó ajtó. 02786

ROKAMIE, kétszemélyes, új, eladó. Eötvös-utca 7. 02786

SZIKVIZÜZEM, üzemben, vevőkörrel együtt eladó. Érdeklődni Bánffy-utca 1., szobaműhely. 02787

KERESÜNK kitűnő állapotban levő, erős konstrukciójú férfi kerékpárt megvételre. Érdeklődni: Wesselényi M.-u. 7., üzletben. 02791

IROGÉPET keresünk megvételre, csak új vagy teljesen jókarban levő irogep ajánlatokat a magyarpalatkai körjegyzőséghez kérjük. Gy. 817

ELADÓ valódi perzsaszőnyeg 3x2 és fél. Zápolya-utca 32., délután 4—6-ig. Földszint 1-ső ajtó. 2362

ZONGORA eladó. Czapka gyártmány, kezeszthetős, jó állapotban. Cím a kiadóhivatalban. Gr.

3 ÉVES szentbernáthgyi kutya eladó. Cím Rákóczi-ut 28. 2365

250-ES és 500-AS motorkerékpárok eladók. Motorkerékpárjavító üzem, Bethlen-utca 8. 02781

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavanként 10 fillér, vastagabb szedéssel 20 fillér, a legkisebb apróhirdetés díja tíz szög 1 pengő. Csak szombatra feladott apróhirdetés díja szavanként 12 fillér. Állást keresők részére szavanként 8 fillér, vastagabb szedéssel 16 fillér. A legolcsóbb apróhirdetés állást keresőknek tíz szög 80 fillér. Csak szombatra feladott állást kereső apróhirdetés díja szavanként 10 fillér. Házasság, levelezés rovatba feladott apróhirdetés díja szavanként 14 fillér, csak szombatra feladott hirdetésnél szavanként 16 fillér. Kezelési költség: Cím a kiadókban és jellegű hirdetések után 30 fillér. Kedvezményes árak nagyobb köteteknél. Apróhirdetések előre fizetendők. Védőkérdő bélyegben is beküldhetők. —

TELJESSEN új, modern, kétszemélyes rókamie eladó. Lázár-utca 17. 02782

AZONNALI megvételre keresek 4500—5500 liter ürtartalmu, legalább 14—16 mm. vastagságú vastartányt. Részletes ajánlatokat ármegjelöléssel Fritsch József, Marosvásárhely, Szondy György-utca 2. szám címre kérek. 2078 H.

STINGL gyártmányú rövid zongora és egy Kézdi Kovács festmény eladó. Telefon 41—92. 2361

BROKÁTSZELYM menyasszonyi ruha eladó vagy kölcsön kapható. Pata-utca 10. szám. 2359

MOTORKERÉKPÁR, 350-es „Apel” oldal-kocsis, 350-es „Sarola”, 350-es „Diamond” és 100-as „Csepel”-ek eladók. Schlésinger, Nagyvárad, Sánc-utca 16. 2356

Gépek, szivattyúk, benzin, olajok, zsírok és permetező szerek

Datky Béla

mérnök

műszaki kereskedelmi vállalatnál, Horthy-u. 57. sz. Telefon: 27—53.

HA venni vagy megrendelni akar butorokat, keressen fel bizalommal, vállalkozó alkalmat, javítást, új megrendelést. Használt butorait megveszem. Lukács Ferenc asztalos. Üzlet: Dézsma-utca 13. Üzem: Unió-utca 24. F. 481

RÉGI butorokat, használt ruhákat, fehérneműt veszek. Benedek, Timár-utca 14. F.

VESZÉK eladók antikbutorok, szekrények, Biedermayer-garnitúra, antik óra, íróasztalok, komótok, perzsaszőnyegek, rokokó garnitúra, festmények, antik tükrök, irodai nagyjelzők, könyvszekrény, asztalok, stb. Kossuth Lajos-u. 14. Kanyaró Pál. F.

KERESÜNK megvételre használt jóállapotban levő nagy jövedelmező. Ajánlatokat „Iparvállalat F-1943” jellegre a kiadókba kérjük. Gy.

ELADÓ szép kiviteli, zománcozott konyhaberendezések, díofurniós hálók, kombinált szekrények, asztalok, székek, fotellek és szép világos íróasztalok. Török István asztalosnál, Telki Pál-utca 3. szám. Óvár. F.

MOTORKERÉKPÁR eladó. Oldalkocsis, 500-as, Triumph. Cím a kiadókban. 2345

ANGORANYULAK, ivarérett, fajtisza süllők, jutányosan eladók. Nagy Lajos, Horthy-ut. 42. F.

HÁRMASZÉKRENY, ágy diván és többféle butor eladó. Heltai-utca 20. 02705

EGY futókocsit veszek. Ugyanott ládák eladók. Magyar-utca 61. 2352

HASZNÁLT ruhát, butort, fehérneműt, régi tárgyakat veszek és eladok. Hivásra házhoz megyek. Muresán, Hitler-tér 8. F.

ELADÓ modern, díofurniós kombinált szekrények, hálósobaberendezés és asztal. Divatos konyhabutorok jutányosan áron. Kossuth Lajos-utca 32., asztalosnál. F.

ÍRÓASZTALOK, szalagarnitúra, szőnyegek, ágyterítők, asztalterítők, asztalok, székek, szekrények, ágyak, nyugszékek, tükrök, vázák, álló fogasok, tábori ágyak, sezlón, szentképek, ruhátári fogasok, tükrös fal, írógép, matracok, sodronyok, ebédlokrandek stb. olcsón eladók. Hitler-tér 8. F.

KOMBINÁLT szekrények, konyhakredencsek, mindenféle butorok eladók. Dézsma-utca 19., butorraktár, udvarban. F.

HASZNÁLT butorokat veszek, levelezőlap-hivásra megyek. Dézsma-utca 19., butorraktár, udvarban. F.

MODERN, díofurniós kombinált szekrények, ebédlő és szalagarnitúra, fotellek, karosszékek, sezlónok, konyhaberendezések, festett 2 és 3 ajtós ruhaszekrények minden színben nagy választékban olcsón eladók. Butorraktár, Dézsma-utca 13. F.

EGY vagy kétoldalos villanymotort megvételre keresek. Demeter, Jókai-u. 16. I. em. F.

HASZNÁLT szőnyeget, képet veszek és eladok. „Unikum” művészeti képkeretezés, Kossuth Lajos-utca 34. F.

FÜZFÁ, NYÁRFA, NYIRFA, ÉGERFA rönköket vagontételben vásárolunk. — Csak egészséges, a vékonyabb végén 30 centiméteres átmérőt meghaladó egyenesenővű rönköket vehetünk át. Ajánlatokat Székely és Réti Marosvásárhely címre. Gy 28

VESZÉK mindenféle használt konyhabutor, rossz diványt, ágybetétet, szőnyeget. Szabó, Kádár-utca 12. F.

MAGAS árért veszek használt ruhát és mindenféle fehérneműt. Dorotheum, Deák Ferenc-utca 32. F.

HASZNÁLT RUHÁKAT, fehérneműt veszek és eladok. Hivásra házhoz megyek. Roth Dávidné, Timár-utca 22. F. 460

HANGLEMEZEKET, használt, vagy törött állapotban veszünk. Konstruktó, Deák Ferenc-utca 7. F.

VESZÉK ócskaruhát, fehérneműt a legmagasabb árért. Rácz Sándor, Mátyás király-tér 12., II. 11. F.

DIOFA kombinált szobaberendezés eladó. Berkovics asztalos, Pap-utca 41. F.

OLCSÓN ELADÓ jókarban levő 4 több részből álló szalagarnitúra, orvos, fogorvosi rendelő, váróterem, ügyvédi iroda részére alkalmas. Wágner Gusztáv kárpitos, Kossuth Lajos-utca 22. F.

ELADÓ bőrgarnitúra, könyvszekrény, íróasztal. Bajza-utca 17. 0267

ELADÓ vagy percentre átadó vendéglő, lakással. Cím Nagy iroda, Deák Ferenc-utca 34. 02795

ALIG használt dió teleháló, kombinált szekrény, rókamie eladó. Szabó, Kádár-utca 12. F.

ELADÓ modern, új ebédlő, valamint 1 haboskörös szép hálósoba, ebédlőszőnyeg és csillár. Érdeklődni délután 1—3-ig, Majális-utca 6. szám. 02780

ALKALMAZÁS

RÁDIÓSZERELŐT felveszek. Ugyanott rádió, víz, villanyszerelő tanulókat alkalmazok. Szentegyház-utca 5. Telefon 36—27. F.

CSERÉPKÁLYHÁSSÉGEDEKET, mind rakó, mind műhelymunkásokat állandó munkára felveszek. Kirsch Károly kályhásmeister, Deák Ferenc-utca 12. szám. Gy.

PERFEKT német fiatalembert 9 éves fiúcska mellé délután 3—7-ig felvennék. Cím: Mikes-utca 11. szám. 2336

Jávor Géza

gyorsíró- és gépirőiskolája, Deák F.-u. 45. Telefon 17-77.

Végzeteknek gyakorlóórak. Díjtalan állásközvetítés. Állami bizonyítvány

AZONNALRA alkalmazunk jó géprással, irodai gyakorlattal bíró keresztény nőt vagy férfit. Hosszabb gyakorlattal bírók előnyben. Ajánlatokat „Komoly munka, jó fizetés” jellegre Ellenzék könyvosztályába. 02700

FAVÁLLALAT keres egy perfekt gép- és gyorsírónt, továbbá egy segédkönyvelőt. Árja származásuk. Állandó állás” jellegre adják ajánlatukat kiadóhivatalba. 02703

UJSÁGÁRUSÍTÁSHOZ megbízható embert keresek azonnalra, fix fizetéssel és teljes ellátással. Havonta 40 pengő fizetés. Lázár Márton, Székelykeresztúr. Gr.

FÉLNAPRA bármilyen irodai, felügyelői pénztárnoki állást vállal 30 éves nő. Cím a kiadókban. 02689

TÁBLAUVEGCSISZILÓ segédet, önálló munkaerőt, állandó alkalmazásra felvesz „Solín” üvegipar, Kolozsvár, Bolyai-utca 7. 02793

FIATAL, intelligens, jómegjelenésű, megbízható kezdő gépirőnt azonnal felveszek. Jelenkezés délelőtt 12—2 között, Kossuth Lajos utca 26., emeleti irodában. 02790

ASZTALOSSEGEDET, fényezőnt keresek állandó munkára. Pataki-utca 1. 04513

FŐZŐ mindenest keresek azonnali belépésre, 70 pengő fizetéssel, lakás és teljes ellátással. 02783

MOTORKERÉKPÁRSZERELŐ tanoncot felvesz motorkerékpárjavító üzem. Bethlen-utca 8. 02781

VARRÓ- és tanuló lányokat felvesz Bodószalon, Majális-utca 35. 2360

ÁLLAST KERES

PERFEKT magyar, német, román gyors- és gépirőnt, önálló levelező, hosszú irodai gyakorlattal állást keres. Megkereséseket „Szeptember 1” jellegre az Ellenzék könyvosztályába kérék. 02794

FELSŐ építőipariskolát végzett építőtechnikus, minden szakbavágó munkát vállal. Válaszokat „Építőtechnikus” jellegre a könyvosztályába kérék. 2167

GYERMEKGONDOZÓNÓ, többévi gyakorlattal állást keres kisebb gyermekekhez. Németül is beszél. Cím a kiadókban. 02784

INGATLAN — LAZÁS

VAN KIADÓ szobája, lakása? Forduljon bizalommal Nagy hirdetőirodához. Deák Ferenc 34. Diszkrétitót biztosítunk! F.

KERESEK elegánsan butorozott, esetleg kettős vagy több helyiségből álló belvárosi lakást. Ajánlatokat 14—74 telefonszámra kérek vagy „Sürgős” jellegre a kiadókba. 02701

KÉT tűzérzészlős 1—2 komfortos butorozott szobát azonnalra keres. „Jól fizetünk” jellegre kérünk ajánlatokat. F.

Előnyös feltételekkel keresek: Belvárosban kettős, vagy háromszobás, zárt komfortos lakást. — Lakásért házaspárnak házfelügyelői állást, vagy takarítást váll. — Kettős szoba, konyha, vagy szoba, mosdó, konyhás lakást belvárosban nősziabóságnak. — Műszaki mérnöknek kettős szoba, konyha, mosdó lakást, mellékhelyiségekkel szeptember 1-ig 15-re, költözködést fedez. — Magánoszonos férfi részére szoba, fürdőszoba lakást, szoba bárhol. — Három vagy négyszobás lakást, város bármelyik részén, költözködést fizet. — Egy vagy kettős szoba, komplett lakást. — Háromszobás, komfortos lakást. kást.

Cserélek: Parkettás, nagy, modern szoba, konyha, zárt kamarás, kertés lakásomat, ugyanilyenért cserébe belvárosban, esetleg kert nélkül. — Szobát, konyhás lakásomat, két szoba, konyha, mosdó, lakásért. — Régibéru utcai szobás, konyhás lakásomat, kettős szoba, fürdőszobáért belvárosban. Költözködési költségeket térít. — Nagy hirdetőiroda, Kolozsvár, Deák Ferenc 34. F.

Főtér mellett kétszer egy szoba — ad konyha, előszoba, pince családtagok miatt sürgősen eladó. **György-völgyi-utca** kétszer egy szoba-konyha ad és külön egy szoba-konyha 40.000 pengőért. **Szamosfalván** 4800 négyzet szögöl telek 80 méter fronttal, ház — szobával és istállóval sürgősen eladó. —

Kisebbségi **családi házak**, üres telkek, gyümölcsösök jutányosan eladók. **Latzinger** ingatlanforgalmi iroda, Bartha Miklós-utca 5. Telefon: 17—38. F.

SÜRGŐSEN eladó családi ház a színházhoz közel, 2x2 szoba, konyha, 52.000 pengőért, Ingatlanközvetítő, Mátyás király-tér 19. F.

ny. miniszteri titkár, volt parlamenti gyorsíró, a gyorsírás egyetemi előadója Magyar és német tanfolyamok.

ELKÖLTÖZÉS miatt sürgősen eladó új ház, 1 szoba, konyha, előszoba, 1500 négyzetméter kert, 100 darab gyümölcsfával, 30.000 pengő. Egy szoba, konyha istálló, 1500 négyzetméter telekkel, 16.000 pengőért. Ingatlanközvetítő, Mátyás király-tér 19. F.

Eladó házat, ház helyét, birtokát jelentse be sürgősen **Bocsánzi** ingatlanforgalmi iroda, Unió-utca 10. szám. F.

Bármilyen értékű ingatlanok vételét, eladását, esetleg elcserélését előnyösen közvetíti **Málnassy** ingatlanforgalmi irodája, Wesselényi Miklós-utca 16., emelet. Telefon: 14—17. F.

GIMNÁZIUMI tanárno keres szeptember 1-től butorozott szobát teljes ellátással vagy anélkül, esetleg tanításért is. Megkereséseket „Fiatal doktornő” jellegre a kiadóhivatal továbbítja. 02637

BÁRMILYEN ingatlanok vételét, eladását, esetleg elcserélését előnyösen közvetíti **Málnassy** ingatlanforgalmi irodája, Wesselényi Miklós-utca 16., emelet. Telefon: 14—17. F.

KERESEK 2—3 szobás lakást, lehetőleg kertes házban. Közvetítőket, kiköltöztetést díjazom. Megkeresést levélben Németh Pál, Szentegyház-utca 36. F.

BELVÁROS központjában 3 szoba, komfortos lakásomat sürgősen elcserélném 3—4 szoba, komfortos kertés lakással. Cím kiadóban. 2349

ELUTAZÁS miatt sürgősen eladó 2 szoba, konyha, előszoba, fürdőszoba, és 1 szoba, konyha, szép kerttel, tisztviselőtárgy. Ingatlanügynök, Mátyás király-tér 19. F.

Félverszázados külföldi összeköttetéseim lehetővé teszik,

hogy finom solingeni acélárúban és szemüvegekben még mindig a legjobbat és viszonylag olcsón tudom nagyrabecsült vevőimnek nyújtani. A világhírű J. A. Henkels solingeni ikerjegyű zsebkések, o'lók, borotvák, kertészkezők, valamint önborotváló-pengék gyári lerakata:

KUN MÁTYÁS FIA KOLOZSVÁR, KOSSUTH LAJOS-U. 1.

FERENC JÓZSEF
KESERÜVIZ

SPORT

Vasárnap délután 5 órakor:

KAC—DiMÁVAG mérkőzéssel kezdődik a bajnoki idény

KOLOZSVÁR. (Az Ellenzők munkatársától.) Másfélhavi szünet után, vasárnap (jelenkor) kezdődött minden NB I-es labdarúgó és kézilabda mérkőzés. A küzdelmek során Szolnokon a Vasas ellen, a NAC ellen játszik, míg az Újvidék a DVSC ellen küzd. Az Újvidék a Salgótarjánba, míg Budapestre a Vasas ellen, a Latorca-utcai pályán az Elektromos a Kispest ellen, míg a Sporttelepen a BESZKART a Csepel ellen küzd.

Kolozsváron a KAC a DiMÁVAG csapatát látja vendégül. Erre a mérkőzésre az Opató edző vezetésével már hetek óta készül a KAC. A csapat ennek a mérkőzésnek a két pontját feltétlenül meg akarja nyerni, már csak azért is, mert ha megkapja a szeptember 16-iki magyar-német mérkőzést, úgy a KAC csapata október 3-ig nem játszik idehaza bajnoki mérkőzést. Időközben a KAC a NAC, Elektromos és a SalBTC ellen játszik a bajnoki pontokért.

A DiMÁVAG csapata már pénteken délután indult Kolozsvár felé, hogy keddi délután állhasson ki az őszi bajnokság.

Nagy meglepetésre

Az Újpest nyerte a Szent István Kupát

BUDAPEST. Csütörtök este 25.000 főnyi közönség előtt játszottak le az Elektromos Latorca-utcai pályáján a Szent István-kupa mérkőzés döntőjét. A Szent István-kupa ezúttal először megérdemelt az Újpest csapata nyerte meg 2:1 (0:0) arányban a Ferencváros ellen. A mérkőzés esélyese a zöld-fehér csapat volt, amely az esti kupamérkőzések során minden mérkőzést nagy fölényrel nyert meg. Ezúttal azonban elpártolt tőlük a hagyományos kupa-szerencse és vereséget szenvedtek. Az újpesti lila-fehérek jobb napot fogtak ki.

Az első félidő eredménytelenül végződött. Szünet után a 20. percben sarokrugás után Szusza szép fejes góljával jutott vezetéshez az Újpest, majd egy perccel később Penderi beadását Zsengeller lőtte a kifutó Csikos mellett a Ferencváros hálójába. A 30. percben a Ferencváros Sárosi III. révén megítélt szabadrúgásból szépített az eredményen. A gól után nagy harc indult a Ferencváros részéről az egyenlítésért, de az újpesti védelem jobbnak bizonyult és így megérdemelten nyerte a mérkőzést.

A Szent István-kupa döntő mérkőzés előtt játszottak le az országos ifjúsági labdarúgó bajnokság döntő mérkőzését, melyet az ÚTE 3:2 (3:0) arányban nyert meg pompás játék után az FTC ifjúsági csapata ellen.

A kettős győzelem nagy örömet keltett az újpesti berkekben, ahol most a hajdani nagy lila-fehér együttes feltámadását és diadalmas szereplését várják.

Készülnek NB II-es csapataink

KOLOZSVÁR. NB II-es csapataink, a KEAC, KMÁV és a Bástya nagyban készülnek az NB II. augusztus 29-iki rajtjára. A három csapat közül a KMÁV vasárnap délután Csikszereván játszik hírvető mérkőzést az ottani CsTE együttesével, ugyanabban az összeállításban, mint a dombovári MÁV ellen. A KEAC vasárnap reggel 9 órakor az egyetem stadionban a KMTE együttesével mérkőzik meg. Ezen a mérkőzésen a KEAC több újonnan leigazolt játékosa is — többek között Perényi, a D. Magyarság jeles csatára — játszik. A Bástya ugyancsak saját pályáján vegyes csapat elleni játékkal készül az NB II. jövő vasárnapi nyitányára.

Ma este: K. MÁV—Székesfehérvár öklvívó mérkőzés

KOLOZSVÁR. Ma este 8 órakor a MÁV Összhang disztermében Debrecen öklvívói után Székesfehérvár legjobb öklvívói lépnek a szorítóba Kolozsvár legjobbjai ellen.

A vendégcsapat öklvívói már a hét elején elindultak Székesfehérvárról, tegnap Nagybányán szerepeltek igen nagy sikerrel. Huszonöt főből álló gárdával vesznek részt erdélyi portyájukon, összeállításukat azonban titokban tartják. Valószínű azonban, hogy csapatuk több jó fővárosi öklvívóval van megerősítve.

A két város öklvívóinak első találkozóját nagy érdeklődés előzi meg. Kolozsvár színeit a KMÁV öklvívó képviseli, akik a következőképpen állanak ki: Ambrus Péter, Kis Gyula, Kelemen Mihály, Máthé György, Sajó Ferenc, Daróczi Viktor, Varga Ferenc, Bükkös Miklós és Székely Cézár. A legnagyobb érdeklődés Ambrus, Daróczi és Bükkös szereplésé iránt van, akik az utóbbi versenyeken igen nagy sikerrel állottak meg helyüket.

első nagy mérkőzésére. A diósgyőri együttes a ma délutáni gyorsaságú mérkőzésen Kolozsvárra Némethy Imre ügyvezető elnök és Tomcskó edző vezetésével.

A holnapi mérkőzés igen nagy küzdelemre ígérkezik. A DiMÁVAG ellen kiálló csapatot csak a helyszínen állítja össze Opató sportoktató. Az előjelek szerint a két csapat összeállítása a következő lesz:

KAC: Márki — Szaniszló II., Vass — Páll, Szántai, Csákány (Farkas) — Radnai (Bozó), Kovács IV., Váczi, Beke, Tolnai.

DiMÁVAG: Károlyi — Soós, Felföldi — Rákóczi, Turán, Bartha — v. Suhay, Kertész, Füzér, Fazekas, Turbék.

A KAC—DiMÁVAG mérkőzés öt órakor kezdődik a városi sporttelepen a budapesti Köhalmi Ferenc vezetésével. Ezt megelőzőleg 4 órakor az MLSZ erdélyi kerületének két törpe csapata játszik hírvető mérkőzést. A nagy érdeklődésre való tekintettel a holnapi mérkőzésre szombaton délután 4—7-ig és vasárnap délelőtt 10 órától kezdve árusítják elővetelben a városi sporttelepen a jegyeket.

és Székely Cézár. A legnagyobb érdeklődés Ambrus, Daróczi és Bükkös szereplésé iránt van, akik az utóbbi versenyeken igen nagy sikerrel állottak meg helyüket.

Az idő rövidsége miatt a KMÁV vezetősége ezúttal is a MÁV Összhang disztermében rendezte meg az öklvívóversenyt, de pótlóhelyekről is gondoskodik. A verseny pontban 8 órakor kezdődik.

A KKASE és a KMTE győzött a Mátyás-kupa középdöntőn

KOLOZSVÁR. Pénteken délután játszottak le a városi sporttelepen a Mátyás Kupa kettős középdöntő mérkőzését. Az első mérkőzésen a KKASE 3:1 (2:0) arányban győzött a Bástya második csapata ellen, igen élvezetes és változatos küzdelem után. A 18. percben Bíró révén szerezte meg a KKASE a vezetést, majd a 25. percben és szünet után a 30. percben Gáspár 3:0-ra növelte a kereskedők csapatának előnyét. A 39. percben Hegedűs szépített a Bástya részéről az eredményen. A KKASE-ből Dózsa, Posa, Kontroll és Gáspár, a Bástya csapatából Bakos, Gáspár II. és Moldován játszottak jól. A mérkőzést Jania jól vezette le.

Ezután került sor a KMTE—Postás mérkőzésre, amelyet hatalmas küzdelem után tudott csak a munkáscsapat 1:0 (0:0) arányban megnyerni. Az első félidőben a KMTE támadott többet, de a Postások védelme jól állott a helyén. Szünet után a 17. percben Antoni lövését a Postások kapuvédője csak kiütni tudta. A labdát Rámai góba helyezte (1:0). A KMTE csapatából Adorján, Tóth, Rámai, a Postások csapatából Baranyai, Stier és Szász játszottak jól.

Sipos a mérkőzést kitűnően vezette le. A Mátyás Kupa döntőjét a KMTE és a KKASE szeptember 8-án, szerdán, Kisboldogasszony napján játsszák le.

A leveinte labdarúgó bajnokság döntője

Augusztus 20-án került sor a leveinte egyesületek országos központja által rendezett első országos labdarúgó bajnokság döntőjére. 805 csapat közül az ország két legjobb leveinte csapata, a Szombathelyi LE és a Püspökladányi LE került a döntőbe. A mérkőzésből a szombathelyi csapat került ki győztesnek 6:1 (2:1) eredménnyel. A labdarúgó bajnokság befejeztével vitéz Bély Alajos altábornagy átadta a győztes csapatnak a Rákóczi-serleget és az országos bajnoki szalaggal tüntette ki mind a két csapat játékosait.

ELŐZETESEN BE KELL MUTATNI AZ IPARI NÖVÉNYEK TERMELESÉRE VONATKOZÓ SZERZŐDÉSEKET. Báró Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy a napraforgó, olajlen, szója, ricinus, repce, rosten és rostken-der termeltetésével foglalkozó vállalatok kötelesek bemutatni a földművelésügyi miniszternél annak a szerződésnek a tervezetét, amelyben az ipari növényekre a gazdákkal termelési szerződéseket kívánják kötni. A szerződéseket csak a földművelésügyi miniszter által jóváhagyott szerződésmintáknak megfelelően szabad megkötöni. Minden olyan kikötés, amelyet a földművelésügyi miniszter nem hagyott jóvá, a gazdával szemben érvénytelen.

»OTTHON«

LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT, KOLOZSVÁR

Üzlet: Mátyás király-utca 1. szám.
Telefon: 15-84.

Üzem: Magyar-utca 52. szám.
Telefon: 40-77.

Cégtulajdonos: HORVÁTH M. ZOLTÁN.

KÖZGAZDASÁG

Az új ipari árak szeptember elsején lépnek életbe

KOLOZSVÁR, augusztus 21. A mezőgazdasági termények és közellátási vonatkozású élelmiszerek árának rendezése után sor kerül az ipari árak megállapítására is. Az illetékes árkalkulációs ténnyezők már egy hónap óta tárgyalják a különböző ipari cikkek árának a munkabéreknek és a nyersanyagok árának összesítését. Ezek az árkalkulációs vizsgálatok befejezés előtt állnak és már a közeli napokban megjelenik a különböző ipari árucikkek új árait megszabó rendelkezések. Az új ipari árak szeptember elsején lépnek életbe.

Az új ipari árak életbelépésével kapcsolatban a Magyarországi Grafikai és Rokoniparosok Főnökegyesülete körlevélben közölte tagjaival, hogy az új szak-

mai felárakat már e hó 16-án életbeléptették. Ennek alapján az ország egész területén ettől az időponttól kezdve a grafikai ipari üzemek jogosultak visszatérő (ismétlődő) munkájuknál 70 százalékos felárat felszámítani. Olyan esetben azonban, amikor valami visszatérő munkánál az eddig érvényben volt felár (vidéki nyomdákban 25 százalék, könyvnyomdákban 16 százalék) a munka árában már bennfoglaltatott, akkor csak a további 45 százalékos felárat szabad hozzászámítani. Az ugynevezett közigazgatási és egyéb raktári nyomtatványokat előállító üzemek e hó 16-tól kezdve termelvényeikhez jogosultak 90 százalékos felárat felszámítani.

Az árpa- és kukoricavásárlási engedélyek kiadásának módjai

KOLOZSVÁR, augusztus 21. Dr. Inczedy-Joksmán Ödön főispán, közellátási kormánybiztos az árpa és kukoricára szóló vásárlási engedélyek kiadásának módjait az alábbi értesítést adta ki:

A m. kir. közellátásügyi miniszter ur 206.455—943. sz. rendelete szerint ezidő szerint vásárlási engedélyt árpára, kukoricára, továbbá tenyész-, valamint továbbtartásra vagy hízalásra szolgáló sertésre, szarvasmarhára és juhra adható ki. Zabra vásárlási engedélyt nem lehet kiadni. Csak a hatóságom alá tartozó területre adható ki vásárlási engedély. Más vármegye területére vásárlási engedélyt csak a közellátásügyi miniszter adhat.

Vásárlási engedélyt gazdakönyvvel ellátott gazdálkodók kérelmére — további intézkedésig — korlátozás nélkül adok ki, ha a vásárlási szándék a kérelmező gazdálkodási viszonyainak figyelembevételével megítélés szerint indokolt. Szarvasmarhára, tenyészsertésre és juhra vásárlási engedélyt csak a vevő és az eladó előzetes megállapodása és ennek bejelentése alapján adok ki.

A vásárlási engedélyt állatfajonként és abrakakarmányféleségenként külön-külön fogom kiállítani. Abban az esetben, ha a gazdálkodó egynél több állat, vagy több métermáza abrakakarmány vásárlására kér engedélyt, a vásárlási engedélyt egy-egy állatra, illetőleg egy-egy métermáza abrakakarmányra külön is kiállítható. Egy métermáza abrakakarmánynál kisebb mennyiségre vásárlási engedélyt nem állítok ki.

A vásárlási engedély alapján megvásárolt terményekre a szállítási igazolványt a közszéki előjárásnak (polgármesternek) ki kell állítani. A közszéki előjárás (polgármester) a szállítási igazolvány kiadását megtagadni nem jogosult.

A vásárlási engedély iránti kérelmet a közellátási felügyelőség útján kell hozni benyújtani. A kérvényben a gazdálkodónak meg kell jelölnie és indokolnia kell a vásárlás célját, illetőleg szükségességét, a megterhelést pedig kifejezetten vállaltatnia kell, mert ellenkező esetben vásárlási engedélyt nem adok ki.

HATEZER TENYÉSZKOCASÚDÓT OSZTANAK KI KEDVEZMÉNYES ÁRON. Bánffy Dániel báró földművelésügyi miniszter népies irányú mangalicasertésállományunk minőségi színvonalának és termelőképességének emelése céljából mintegy 6000 törzskönyvelt származ-

zásu, 6—12 hónapos, 40—60 kg. súlyu tenyész kocasúdnak kedvezményesen áron való kiosztását rendelte el. Az akciót a vármegyei gazdasági felügyelőségek, illetőleg az erdélyi kirendeltség útján, a Mangalicatenyésztők Országos Egyesületének közreműködésével bonyolítják le. A földművelésügyi kormányzat az akcióval elsősorban a kisebb gazdák sertés-tenyésztését kívánja támogatni. Az akcióban az állattenyésztő községek és az 50 kat. holdnál kisebb szántóföldi művelés alatt álló területtel rendelkező hivatásos kisgazdák részesülhetnek. Az akció hatásának fokozása céljából közszégenként 15 drb-nál kevesebbet nem lehet kiosztani. Az 50 kat. holdon aluli kisgazdák személyenként 1—1 darabot igényelhetnek. Azoknak, akik az akcióban részesültek, közszégenként együttesen kiállított írásbeli nyilatkozattal kötelezettséget kell vállalniuk arra, hogy a kapott kocasúdot legalább 2 évi tenyésztésre fogják használni. Ez időn belül a kapott kocasúdot csak a vármegyei gazdasági felügyelőség engedélyével szabad levágni. Az akciós súldók vételárából 30 százalékig terjedhető állami kedvezményt engedélyeznek. Az igénylőknek igénylésük komolyságának bizonyítékul a vételár 70 százaléka-nak megfelelő előleget a vármegyei gazdasági felügyelőséghez kell befizetni. A súldókat 50 százalékos vasúti fuvarkedvezményvel szállítják. Az akciót legkésőbb december 15-éig befejezik.

BEVEZETIK A FÖLDGÁZAT KOLLOZSVÁRRA. Az Erdélyi Földgáz Rt. néhány nappal ezelőtt megalakult. A vállalatot Bornemisza Géza iparügyi miniszter kezdeményezése hívta életre, aki iparügyi minisztersége előtt mint az Erdélyi Munkaszervezet Intézet elnöke fogadta el azt az elgondolást, hogy az Erdély területén végzett kincstári furásokból származó földgáz értékesítésére a magánvállalkozás bevonásával külön részvénytársaság alakuljon. Az igazgatóság elnöke gróf Teleki Artúr, alelnöke dr. Papp Simon. Az igazgatóság tagjai között van Szolnok Gyula gyárigazgató is. A vállalat elsősorban a kutaktól Nagybanáig terjedő vezeték kiépítését vette programjába, hogy Erdély egyik legfontosabb ipari centruma mielőbb földgázhoz jusson. A következő lépés a Kolozsvárra vezető elágazás kiépítése lesz.

PAPIRBAN, írószobában, irodai felszerelési tárgyakban teljes raktárát talál az „Ellenzék” könyvtárában.

JÖN

A CZÁJA-CIRKUSZ

JÖN

Berlin szerint a keleti óriási anyagcsata belátható időn belül nem fejeződik be

Charkov térségében támadások és ellentámadások váltakoznak — Foggia olasz vasúti csomópontot erős angol repülőrajok bombázták — Quebecben fontos döntések érlelődnek

Göbbels: „Az ellenség megteteheti, hogy szerencsétlenséget zudit városainkra, de egyszer ennek is vége lesz“

A szovjet arcvonal mögötti területekről és a Szovjetunió legbelsejéből még mindig újabb badosztályokat, páncélosdandárokat és tüzer-ségi ezredeket vetnek be az arcvonalba abba a nagy csatába, amely még mindig a gépesített hadvezetés jegyében áll.

A csütörtöki nap ismét a szovjet erőfeszítés csúcspontja volt, de egyben a kudarc csúcspontja is, mert utólagos megállapítás szerint csütörtökön az ellenség 486 páncélost veszített. Bjelgorod területén a csata változatlan heves-

séggel tovább tart. Az ellenséges badosztályok itt kemény harcokban állnak, mert a szovjet hadvezetés nem kímélve áldozatot, eredményt akar kicsikarni. A bolsevisták vesztesége emberben és hadianyagban éppen ezért ezen az arcvonalzakaszon különösen nagy. A minden idők legnagyobb anyagcsatája még mindig tovább tart és belátható időn belül nem fejeződik be.

Ma még csak óvatos becslés alapján mondhatjuk, hogy a Szovjet a nyári hadjárat meg-

indulása óta eddig legalább 12.500 páncélost és 5.000-nél több löveget veszített. Tekintettel arra, hogy a februári és márciusi szovjet támadások az orosz német állások ellen a Szovjetuniónak 1061 páncélosába, 485 lövegébe és több mint 150.000 halottjába került, azzal lehet számolni, hogy a Szovjet az eddigi harcokban legalább egy millió 250 ezer embert veszített a hozzátartozó hadianyaggal együtt. A rendkívül kemény elhárító harcokban a német veszteség aránylag csekélynek mondható.

NÉMET HADIJELENTÉS:

A keleti hadszíntéren nem lankad a harcok hevessége

Berlinből jelenti az MTL: A Führer főhadiszállásáról jelenti a véderő főparancsnoksága: A miuszi arcvonalon ismét heves harcok lángoltak fel. Az Izjumnál csapataink elkeseredett küzdelemben verték vissza a bolsevisták súlyos támadásait és ellentámadással két szovjet zászlóaljat megsemmisítettek.

Bjelgorodtól délnyugatra nem csökkenő hevességgel folyik a küzdelem.

A többi arcvonalon csapataink a légi haderő támogatásával meggyőzően visszaverték az összes szovjet áttörési kísérleteket és súlyos veszteségeket okoztak az ellenségnek.

A Szovjet tegnap 480 páncélost és 81 repülőgépet veszített.

A Halász-félsziget előtti vízen gyors német repülőgépek elsüllyesztettek egy

ellenséges parti őrhajót.

Erdős német repülőketelések támadták az augusztus 19-re virradó éjjel Bizerta kikötőjét és 11 nagy járművet találtak el, összesen 33.000 tonnát kitevő nyolc szállítóhajót pedig súlyosan megrongáltak. Egy 5000 tonnás hajó azonnal elsüllyedt.

Német vadászok heves légi harcok során Délolaszország légterében 28 angol-szász repülőgépet lőttek le, köztük 15 négy-motoros bombavetőt.

A megszállt nyugati területek felett augusztus 19-én megsemmisítettek 12 ellenséges repülőgépet.

Olasz hadijelentés

Rómából jelenti az MTL: Az olasz főhadiszállás 1182. számú közleménye: Bizerta kikötőjében német bombavetők ellenséges tömörüléseket támadtak és 11 nagyobb járművet eltaláltak. Ellenséges négy-motoros repülőgépek tegnap Thellino tartomány partvidékét, Salerno és Foggia váro-

sokat támadták. A légvédelmi ütegek az eddigi jelentések szerint összesen 44 ellenséges gépet lőttek le. Ellenséges két-motoros gépek támadást kíséreltek meg a Tirreni-tengeren közlekedő hajóink ellen. A támadók közül 5 gépet lelőttünk.

Quebecben módosítják az Atlantic Chartát?

Lisabonból jelenti az MTL: Mint az angol hírszolgálat jelenti, egyre határozottabb alakot öltenek azok a jelentések, amelyek szerint

a politikai jellegű tárgyalások Quebecben magukban foglalják az Atlantic Charta elveinek újabb leszövezését, továbbá az angol-szovjet kapcsolatok tisztázását és meghatározását az egyesült nemzetek politikáját a tengelyhatalmakkal szemben.

Az értekezletet továbbra is rendkívüli érdeklődés kíséri. A nemzetközi tudósítókna rövidesen igen nagyfontosságú jelentőségű lesz.

Az United Press quebeci értesítése szerint az értekezlet politikai vitáiban mind világosabban látszik, hogy

a Szovjet — távolléte ellenére is — számot-

tevő tényező. A területi követelésekben kénytelenek elsősorban a Szovjet követeléseit szem előtt tartani,

pedig a szovjet lapok bejáratot követelnek az Atlanti-óceánhoz és a Földközi-tengerhez.

A „Daily Mail“ azt írja, hogy a Quebecben tartott megbeszélések után a közösen megállapított tervek átadják a szovjet kormányának megvizsgálás végett. Quebecben remélik, hogy egység jön létre az angol-amerikai és orosz kívánságok között.

Az angol híriroda Quebecből származó jelentése szerint olyan hírek terjedtek el, hogy Eden külügyminiszter a quebeci megbeszélések befejezése után repülőgépen Moszkvába utazik, hogy Sztalinnal közölje a Churchill és Roose-

velt által hozott határozatokat. Ezt a hírt hivatalosan még nem erősítették meg.

A Times szerint Quebecben megtárgyalták az emigráns kormányok ügyét is. A jugoszláv kormány átköltözik Kairóba. Az oroszoknak az a kívánságuk, hogy a cseh kormány székhelyét Moszkvába tegyék át. Amerikában még nem került nyilvánosságra. Benes moszkvai útja alkalmával kölcsönös szövetséget akar kötni az oroszokkal, de útját őszire halasztották. Megtárgyalták az értekezleten a lengyel-szovjet viszonyt is, valamint a Moszkvában felállított nemzeti bizottság kérdését.

Hull, az Egyesült Államok külügyminisztere, a brit hírszolgálat közlése szerint Quebecbe érkezett

GÖBBELS:

„Az ország érdeke nem engedi meg a nyílt beszédet“

Berlinből jelenti a DNB: Göbbels birodalmi miniszter a „Reich“ hátsábjain megállapítja, hogy Németország ellenségei az általános helyzetről olyan képet tárnak a német nép elé, mely egyáltalán nem felel meg a tényeknek. Ha nyíltan beszélhetnénk mindenről, ami nálunk készen-

létben vagy tartalékban áll — írja a miniszter — akkor a kétségességek is bizonyára jobb belátásra térnének. Az ország érdeke azonban nem engedi meg a nyílt beszédet. De ha a német vezetés hallgat, erre mindig oka van. Németország éjjel-nappal azon dolgozik, hogy sohase fogyjon

ki a fegyverekből. Az ellenség megteteheti, hogy háborút és szerencsétlenséget zudit városainkra, de egyszer ennek is vége lesz. Az ellenség légi-háborúja ellen új támadófegyver van készülőben. Éjjel-nappal számtalan serény munkáskéz dolgozik ezen a fegyveren.

Ti, sokgyermekes anyák, vagytok a nemzet gyökerei és fenntartói...

Ötven sokgyermekes anyát részesítettek pénzjutalomban és díszes emlékéremben Kolozsváron

KOLOZSVÁR, augusztus 21. Szent István király ünnepén rendezte Kolozsvár város a Mátyás Király Diák-házban a sokgyermekes anyák napját. Ezalkalommal a Kormányzóné Ófömléltósága nevében ismét 50 sokgyermekes anyát részesítettek pénzjutalomban és díszes emlékéremben.

A bensőséges ünnep a Himnusszal kezdődött, amelyet az Összhang füvészenekara adott elő, majd László Dezső református esperes, országgyűlési képviselő mondott ünnepi

beszédet. László Dezső a város társadalmának nevében köszöntötte az 50 sokgyermekes anyát, akik fiukat és leányokat adtak a nemzetnek.

— A mai háborúban két fronton folyik a harc — mondotta többek között. — A külső fronton honvédeink küzdenek, a belső arcvonal titkos hadseregét az anyák alkotják, akik ritkán állanak ki seregszemlére. Ők jelentik a nemzet jövőjét és a nemzet fennmaradását. Ők jelentik azonban a jövő háborúinak is dicsőséges

végét, mert elbukik az a nemzet, amelynek nincsenek anyahősei.

Ti vagytok a nemzet gyökerei és a fenntartói, melyet az ország első asszonyának kívánságára ünnepelünk a társadalom.

A nemzet mindenkoron áldozatot kér tagjaitól. Egy éve, hogy a kormányzó család is meghozta legnagyobb áldozatát, melyet nemzetéért hozhatott. Szent István napja és vitézség napja Horthy István kormányzó helyettes hősi halálának napja az áldozatos kereszténység ölelkezése, melyet a magyar család ünnepel.

László Dezső beszédében hangsúlyozta, hogy a jutalmakat nemcsak a nagyságuk, de jelentőségük avatják értékké. Vajon ki tudná megjutalmazni a fiait remegő kezű anyát?

A megjutalmazottak névsora

Az ünnepi beszéd után a Fömléltósági Kormányzóné nevében Vásárhelyi László dr. helyettes polgármester kiosztotta a sokgyermekes anyák jutalmait és a díszermekét.

A megjutalmazottak a következők: Ágoston Gyuláné gyári munkás 100 P és érem, Bálint Sándorné napszámos 100 P és érem, Boros Jánosné napszámos 100 P és érem, Csonka Károlyné utór 200 P és érem, Demeter Györgyné háztartásbeli 100 P és érem, Gál Józsefné fuvaros 100 P és érem, Hámbrik Jánosné kömüves 100 P és érem, özv. Hettman Antalné gyári munkás 100 P és érem, özv. Horváth Józsefné gyári munkás 100 P és érem, Kerekes Istvánné napszámos 150 P és érem, Kiss Józsefné gyári munkás 150 P és érem, özv. Lészai Józsefné háztartásbeli 150 P és érem, Lukács Béláné 100 P és érem, Németi Józsefné kömüves 100 P és érem, Csizsér Jenőné szabósegédnő 100 P és érem, özv. Szabó Istvánné háztartásbeli 100 P és érem, Szakács Jánosné gyári munkás 100 P és érem, Szegedi Jánosné napszámos 200 P és érem, Nagy Istvánné 100 P és érem, id. Ternyei Lászlóné csizmadia 200 P és érem, özv. Varga Sándorné gyári munkás 100 P és érem, Ujvári Adámné vasuti al-tiszt 100 P és érem, Nagy Mihályné éjjeli őr 100 P és érem, Juhász Jánosné 100 P és érem jutalmat kap-tak.

Érem-kitüntetésben részesültek: Ürmösi Árpádné tanító, Bartus Józsefné napszámos, Benkő Szász And-ráshné földműves, Bene Lajosné erdő-őr, Benke Sándorné villanyszerelő, Bertalan Mihályné földműves, Bük-kös Mártonné fuvaros, özv. Enyedi Zsigmondné napszámos, Gergely Mi-hályné, Geroszimovits Jánosné nap-számos, Illyés Gézné sütőmunkás, Nagy Károlyné nyugdíjas, Józán Miklósné utcaseprő, Mészáros Józsefné zászlos, Nagy Józsefné posta-altiszt, Nagy Károlyné gazdálkodó, Menyhárt Ferencné földműves, Nyi-kos Pálné utór, Sajgó Jánosné föld-műves, Sepsi Károlyné munkás, Szaszk Jánosné fuvaros, Székely Já-nosné, Szilágyi Lajosné asztalos, zá-goni Szabó Sándorné fuvaros, Sütő Mártonné napszámos, Rózsa József-né portás.

A pénzjutalmakat a Nép- és Csa-ládvédelmi Alapból, Kolozsvár város adományából és a Székely Hadosz-tály megajánlásából osztották ki. A kiosztott összeg 2900 pengőt tett ki.

A sokgyermekes anyák nevében Ürmösi Árpádné, 7 gyermek anyja, mondott köszönetet a Fömléltósági Kormányzóné és a város vezetőségé-nek a bensőséges ünnepért. A sok-gyermekes anyák napjának ünnep-sége a Hiszekegy eléneklésével, me-lyet az Összhang dalárda adott elő, ért véget.

ELLENZÉK politikai naplap
Felelős szerkesztő:
ZATHURECZKY GYULA
Felelős kiadó:
VITA SÁNDOR